

De Wervelwind

Jaargang 2 No 9

2008.05.12.009

Van Gybland Oosterhoff

British propaganda
Newspaper dropped
over the Netherlands by
the RAF. Year 2 number
9. Propaganda number
H2.

Letter to Beelaerts from
Bokhorst.

DE Wervelwind

Mr. Dr. HORACE HUGO ALEXANDER
VAN GYBLAND, OORZAKENKAMER
Voortrekkers-Universiteit
PRETORIA

MAANDBLAD VOOR VRIJHEID, WAARHEID EN RECHT

No. 9 FEBRUARI/MAART 1943

H.M. DE KONINGIN gaf in Haar radiorede van 21 Januari 1943 de volgende verklaring van den naam van Prinses Margriet: "Wie herinnert zich niet de in de Meimaand ontluikende Margrieten op weide en veld, die ieder jaar opnieuw de herinnering aan al dat lijden en die smart van die verschrikkelijke Meidagen van 1940 met hun blankheid overkleeden, ons fluisterend over een betere toekomst. Doch bovenal is deze naam een eerbiedige hulde aan de nagedachtenis van onze helden te land en ter zee, waar ook ter wereld gevallen, en aan hen, die als martelaren het leven lieten voor de zaak des Vaderlands."

PRINSES MARGRIET

Het eerste Oranje-kindje, dat ooit ver weg in het buitenland is geboren. Licht het ons daarom minder na aan het hart? Of geldt ook hier, dat wat in smart werd gewonnen, het meest wordt bemind?

Prinses Margriet is geboren in den donkersten tijd, dien Nederland sinds zijn bestaan moest beleven, maar op het oogenblik, dat in de wereld de duisternis begon te verkeren in licht.

Haar naam houdt een belofte in door onze Koningin gegeven. Tot in lengte van dagen zal in haar voortleven, wat Koningin Wilhelmina in ballingschap voor ons volk heeft geleden, gestreden en gebeden.

Geve God, dat de thuiskomst van dit Prinsesje een nieuwe lente in het leven van ons volk moge inluiden.

W DE Wervelwind

MAANDBLAD VOOR VRIJHEID, WAARHEID EN RECHT

No. 9 • Verspreid door de R.A.F. met bommen op weg naar den vijand • FEBRUARI/MAART 1943

HOEVER ZIJN WIJ?

TOT dieper begrip van wat zich nu binnen Nederland afspeelt, moeten wij den blik werpen naar wijder horizonnen. Er is een crisis in het leven der Nederlandsche natie: en wij kunnen oorzaak en omvang van deze crisis slechts begrijpen, wanneer wij haar zien als een uitloei van de crisis in het wereldgebeuren. De vijand heeft een poging gedaan om de organisatie der landverraders in de schakelen in het binnenlandsch bestuur in Nederland. Wij kunnen slecht aan slag op het volksbestaan slechts doorgronden, wanneer wij de gebeurtenissen beschouwen in de ruimte, gelegen tusschen Perzische Golf en Atlantischen Oceaan.

Sinds het einde van het vorige jaar begint het heilloos Hitler-rijk de tol te betalen zijner drieste overrompelingen. Het meende deze overrompelingen om te kunnen zetten in de eindoverwinning, omdat het in dulle eigenwaan zijn tegenstanders ver onderschatte. De straf dezer onderschatting begint zich thans te voltrekken aan de Duitse legerhorden. Nadat de Vereenigde Volkeren de Duitschers beslissend geslagen hadden in de lucht, bracht het Achste Leger in Noord-Afrika het bewijs, dat er geen onneembare Duitse stellingen meer bestaan voor generaals, die de eens zoo verrassende Duitse tactiek hebben

doorgond en verbeterd. Met betrekkelijk beperkte middelen wisten Britsche legers hier een overwinning te behalen, welke bewees, dat de Duitschers hun superioriteit in den pantseroorlog voorgoed verloren hadden.

Vanaf half November j.l. hebben de Sowjetlegers hetzelfde bewijs geleverd op aanzienlijker schaal. Wanneer wij ons echter, met het oog op de gebeurtenissen in Nederland zelf, afvragen: „Hoever zijn wij nu met den oorlog?“, dan moeten wij verder kijken dan de zich dagelijks wijzigende stippellijntjes op de landkaart. Reeds drijven de Russische legers wiggan in de Duitse veroveringen van 1941. De Duitse terreinwinst van 1942 ging in een aanzienlijk sneller tempo verloren, dan zij onder daverend trompetgeschal tot stand werd gebracht. Duitse „egstellungen“, die verleden jaar maandenlang stand hielden, worden thans in etmalen onder den voet geloopten. De Sowjetlegers zijn echter niet alleen tactisch en strategisch in het overwicht; zij bezitten niet alleen een ruimer wapenarsenaal; de wellicht voornaamste oorzaak der Duitse nederlagen is, dat de Russen op een zorgvuldig door hen gekozen oogenblik reserves naar voren hebben gebracht van een dergelijk getalsterkte, dat de totale krachtsverhouding tusschen Duitschland en de Verbonden Vol-

keren voor goed in ons voordeel gewijzigd is, en dat, reeds voor den beraamden inzet van talrijke Angelsaksische legers. De Duitse kansrekening, den oorlog tot een snel einde te kunnen brengen voor de volle dige krachts-oplooiing der Verbonden Volkeren is verkeerd uitgekomen; de gemaakte fout kan nooit meer hersteld worden. Het is niet uitgesloten, dat de Duitschers met den moed der wanhoop tegenoffensieven van beperkten omvang op touw zullen trachten te zetten. Zij kunnen slechts nieuwe afdelingen tengevolge hebben, die het zekere einde zullen verhaasten. De overwinningen van El Alamein en Stalingrad betekenen een definitief keerpunt in den oorlog te land.

Vandaar, dat Roosevelt op de conferentie te Casablanca namens de Vereenigde Staten en Groot-Brittannië na rijpelijk, koude overweging den eisch stelde van onvoorwaardelijke overgave voor alle Asmogendheden. Dit is meteen het antwoord op de hopeloze pogingen van den vijand, de moreele omsingeling, waarover wij in een vorig nummer spraken, te verbreken door te dreigen met een z.g. bolsjewistisch gevaar. De moreele omsingeling blijft onverbroken gehandhaafd; de strategische omsingeling is niet alleen voltold, maar zal gedurende de eerstvolgende negen maanden overgaan in een Angelsaksische aanval

(3)

volgens een vast plan, waar de vijand in wanhoop naar gist. Dit woord „wanhoop“ wordt hier niet neergeschreven in lichtvaardig optimisme. De Duitschers zijn voorgoed in het gevaarlijke stadium geraakt, waarin het eene gat met het andere gestopt moet worden. De grens der uiterste Duitse machtsuitbreiding tot Stalingrad en de Kaukasus werd reeds getrokken met het bloed van veldarbeiders, onmisbaar in de oorlogsfabrieken. De terugtocht, al te lang uitgesteld uit valsche propagandaschaamte, heeft niet alleen omsingelingen, maar ook een sterk verlies aan oorlogsmateriaal ten gevolge, welke een steeds verhoogde druk beteekent op onvolwaardig bezette fabrieken, door wier poorten thans Duitse kinderen en grijsaards met den knoet naar binnen gedreven worden. Ook van zijn satellieten heeft Hitler geen heil meer te verwachten; de hartklopping der angst is duidelijk hoorbaar in hun dubbelzinnige uitingen, waarop van deze zijde minder dan ooit acht wordt geslagen.

Groot-Brittannië en Amerika hebben een vast aanvalsplan voor

Hier ziet U honderden Duitschers, die zich aan de Russische overwinnaars overgeven. De Russen hebben onlangs meegedeeld, dat zij, sedert het begin van den oorlog, 9 miljoen Duitschers buiten gevecht gesteld hebben, waarvan 4 miljoen gesneuvelden. Rechts ziet U eenige van de 24 Roemeensche en Duitse Generaals, die zich met Maarschalk von Paulus overgaven. Het „nimmer capituleeren“ lieten ze aan de manschappen over.

1943; en Duitschland staaf er, niet machteloos, maar radeloos tegenover. Duitschland's laatste reserves smelten weg: de reserves der Vereenigde Volkeren worden in den strijd geworpen. Radeloosheid leidt tot onberaden stappen; een dier stappen is het inschakelen der landverraders in Nederland, met het duidelijke doel Moffen vrij te maken voor de fronten, en: het tijdelijk bezet gebied door landverraders nog grondiger kaal te laten rooven dan tot nu toe geschiedde. Zelfs een schijnregering van landverraders beteekent een versterkte uitmorgeling van Nederlandsche werkkrachten, die de gaten zouden moeten stoppen in den gehavenden Duitschen dijk. Hitler's laatste proclamatie, waarin hij op onbeschaamde wijze

te kennen geeft, niet te zullen terugdeinzen voor het gebruikmaken van menschenlevens, afkomstig uit bezette landen, die „den oorlog begonnen zijn“, bewijst duidelijk, dat de tyran voorgoed in het stadium geraakt is der wreede wanhoopsmaatregelen. Het gaat thans om het volksbestaan; vandaar, dat de Nederlandsche Regeering haar lastgeving deed hooren tot verzet, gericht tot het personeel in dienst van Rijk, Provincies, Gemeenten, Waterschappen en Semi-officieele Instellingen.

De eerste volksgroep in Nederland is thans opgeroepen, om met den moreelen en daadwerkelijken steun der gansche natie, door taat verzet het tijdstip van Duitschland's onvoorwaardelijke overgave te verhaasten.

(4)

DE MANNEN, DIE NOOIT Zouden CAPITULEEREN . . .

EN HUN GENERAALS

OVER DE ONVERMIJDELIJKHEID VAN EEN DUITSCHE NEDERLAAG

door Generaal-Majoor Sir E. D. Swinton, den uitvinder van de tank, en Professor in de Krijggsgeschiedenis te Oxford

Op 30 Januari, op den dag af 10 jaar nadat Adolf Hitler de macht over het Deutsche volk in handen kreeg, hebben Maarschalk Goering en Doctor Goebbels, terwijl de Führer onbegrijpelijkwijze afwezig was, redevoeringen gehouden om het verbijsterde Deutsche Volk en het Zesde Deutsche Leger een hart onder de riem te steken, het Zesde leger, dat het nuttelooze verzet voor Stalingrad nog steeds voortzette en naar de slachthuis werd geleid om aan de wenschen van één man te voldoen.

Hoe hopeloos het met dit leger was gesteld, was al dagen van te voren duidelijk gebleken; maar de bevelhebber, Maarschalk Von Paulus, een ervaren beroepsoldaat, had tegen beter weten in opdracht gekregen den strijd voort te zetten.

De plichtgetrouwheid van Von Paulus was het gevolg van 's mans strenge opvatting van militaire discipline, waardoor zijn verstand geknecht werd aan de redeloze ijdelheid van een verdoemde, die van strategie niets afweet, en die zich even weinig aantrekt van de ontberingen van zijn eigen landgenooten als van het lijden van de rassen die hij minderwaardig belieft te noemen.

Wij mogen dit als een voorteken beschouwen van wat er wellicht op veel 'grotere schaal zou kunnen gebeuren.

De Duitschers vierden de 30e Januari in een droefgeestige stemming, als een dag voor zelf-onderzoek en nationale overdenking. De waarschuwing, die de dag inhield, werd onverwacht nog duidelijker toen er in de straten van Berlijn Engelse bommen ontploften, bom-

men in het Heilige Berlijn, waar volgens den leider van de Luftwaffe, die juist op die dag in de Eerezaal van het Ministerie van Luchtvaart één van zijn brallende redevoeringen had besloten te houden, nooit een bom zou neerkomen!

Het ironische van de situatie maakte de Nazi-bonzen in het oog van de heele wereld belachelijk, terwijl de wijze waarop de geallieerde luchtmacht van zijn verachting blij gaf een onmiskenbaar teken des tijds was.

Drie dagen later legde Von Paulus de wapens neer, en met hem het overschot van de 330.000 Duitschers en Roemenen, waaruit eens de keurtroepen van het Zesde Deutsche Leger bestonden. Zonder iets af te willen doen aan den heldenmoed, die dit leger heeft getoond, moet toch worden vastgesteld, dat dit overschot bestond uit I veldmaarschalk, 24 generaals, 2.500 officieren beneden den rang van generaal en 91.000 onder-officieren en manschappen, en dat deze zich overgaven aan het zelfde Rode Leger dat Hitler reeds zoo dikwijls volkomen vernietigd had.

Stalingrad: Ramp en propaganda

De Duitschers, die zorgvuldig in onwetendheid waren gehouden over den waren stand van zaken, werden door deze enorme ramp met verbijstering geslagen. Toen de waarheid niet langer verborgen kon blijven, gaf de Deutsche radio openlijk toe welk een ramp Duitsland getroffen had. De Deutsche propaganda bejverde zich zelfs om de ramp nog grooter te doen schijnen dan ze reeds was, om zoodoende de

lof te kunnen zingen van den heldenmoed van het Zesde Leger, dat het vaderland zulk een schitterenden dienst had bewezen door zich op te offeren teneinde de overige Deutsche legers de gelegenheid te verschaffen westwaarts terug te trekken.

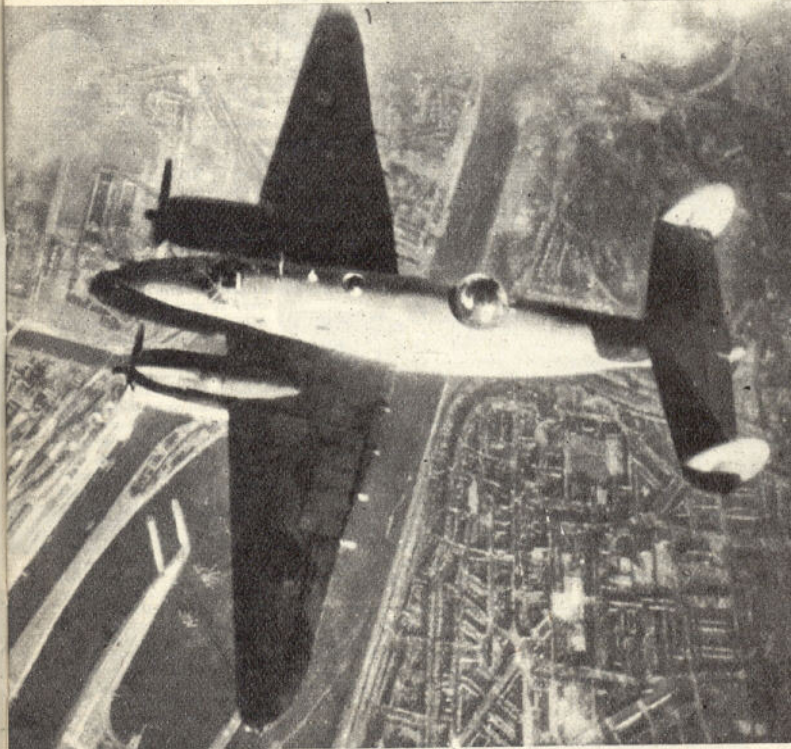
De débâcle van Stalingrad wordt niet alleen het Deutsche Volk toe in den treure toe voorgehouden om het op nog grooter ontberingen voor te bereiden en het tot meerdere inspanning aan te sporen; de débâcle wordt ook aangegrepen als een gelegenheid om de oude schrikbeelden van Bolsjewisme en Joden-gevaar nieuw leven in te blazen, en de menschen te doen geloven dat het goetdige, welwillende Nazi régime zich heeft opgeworpen als het bolwerk van de Westersche Beschaving tegen het gevaar dat allen uit het Oosten bedreigt.

Het doel is natuurlijk om tweedracht te zaaien onder de Geallieerde Volken. Met Uw kennis van de verschietlijke Nazis in Uw eigen land, zult U begrijpen hoe weinig waarde gehecht kan worden aan de beweringen en bezweringen van de Nazis wat betreft de behandeling die hun door de barbaarsche, wilde Russen wordt toegemeten.

Op Stalingrad zijn nog andere, ofschoon minder groote rampen gevolgd, zoals de herovering van Rzhev, Kursk, Biegorod, Vyazma en de Westelijke Kaukasus. En dat is nog maar het begin.

Het is de grootste nederlaag die de Duitschers geleden hebben sedert den Zwartendag in Augustus 1918. Het is een verpletterende slag die Hitler's veldtocht in het Oosten niet te boven komt, een genadeslag voor Hitler's Nieuwe Orde in Europa.

WIJ BEHEERSCHEN DE LUCHT

EEN VENTURA BOMMENWERPER BOVEN IJMUIDEN

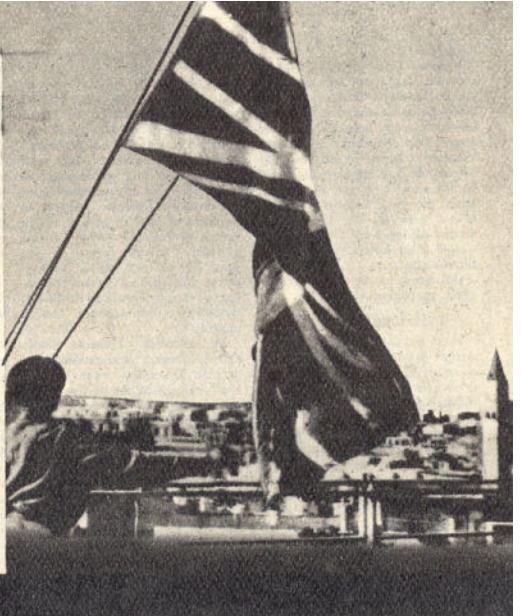
waar voor de Moffen gewerkt moest worden. Op 13 Februari ondernam de R.A.F. een dagaanval op de Hoogovens te IJmuiden. Deze foto werd tijdens den aanval genomen.

TRIPOLI

Op 6 Februari bezette het Britsche Achiste Leger onder Generaal Montgomery Tripoli, de grootste stad in Italiaansch Noord-Afrika, met een Italiaansche bevolking van 40.000 zielen. Rommel had zijn vlucht voortgezet tot Tunis. Lang voor de bezetting plaats had, waren Engelse officieren reeds opgeleid, om het bestuur over te nemen. Onmiddellijk werden wachtposten geplaatst om post- en telegraafkantoren, banken en hoofdkwartieren te beschermen. Terstond namen de Britten de geneeskundige en andere openbare diensten over en versorgden zij de voedselvoorziening. Duitzenden kisten met bussen gecondenseerde melk,

VEROVERD!

suiker, thee, meel, koffie, margarine, kaas, zeep lucifers en kleedingstukken werden ter beschikking der hongerige bevolking gesteld. Maar de fascistische instituten en „cultuur kamers“ werden gesloten. De lessen in fascisme en fascistische politiek en filosofie werden stop gezet en alle fascistische leerboeken werden ingetrokken. Er waren weinig menschen in Tripoli, die er rouwig om waren; en zij, die het er niet mee eens waren, partij-functionarissen en andere swarthemdig individuen werden in verzekerde bewaring gesteld. De bevolking begroette de Engelse troepen als bevrijders.

Niet alleen zal blijken dat de Wolga geographisch gesproken de verste mijlpaal was op het pad van de Drang nach Osten, maar ook dat deze rivier het keerpunt vormt van den heelen oorlog. Het Nazi régime komt deze slag niet te boven.

Ontoekombare Deutsche nederlaag

Het is natuurlijk makkelijk zoo iets zonder meer te beweren. Maar laat ons nu de argumenten beschouwen die het onweerlegbaar bewijs leveren van de onvermijdelijkheid van de Deutsche nederlaag.

Laat ons den blik eens op het verleden werpen. In de vroege zomermaanden van het jaar 1940 zijn de Nazi's er in het Westen op

losgetrokken, toen geen enkel ander volk nog gereed was. Te land moest alles voor hen wijken, en leden ze zelf slechts geringe verliezen. Dat ging zoo voort tot na de aanval op Rusland in Juni 1941. Het schitterend georganiseerde, Duitsche oorlogsapparaat was toen nog bijna onaangestast, en had een hoogtepunt van kracht en machtsbewustzijn bereikt.

Al had de Luftwaffe in 1940 in de Slag Boven Engeland een gevoelige nederlaag geleden, toch was deze nog steeds een geducht vernietigingswapen. Bovendien hadden de Duitschers nogmaals het voordeel van verrassing, omdat zij het Pact Van Non-Agressie met Rusland verraderlijk verbraken.

Zoo zien we dat de Nazi's een groot voordeel bezaten, toen ze hun overval op de Sowjet Unie ondernamen. Hun legers vorderden snel en bezetten voorvalle landstreken. Maar met bewonderenswaardige kunde wisten de Russen zich voortdurend uit de moeilijkste omstandigheden te redden. Ofschoon ze ernstige verliezen hebben geleden, zijn ze nog nooit verslagen, en zijn hun legers, betrekkelijk sterker dan ooit, in wezen gebleven.

En hoe staat het met de Duitschers?

Wie staan de Duitschers er voor

De Duitschers hebben nog wekenlang gewankeld als gevolg van de débâcle bij Stalingrad. Bij de daarop-

volgende nederlagen, hebben hun verliezen aan manschappen volgens verklaring van Stalin in drie maanden één miljoen man bedragen. Door een ononderbroken terugtocht gedurende honderd dagen hebben zij ontzaglijke verliezen aan materiaal geleden. In die honderd dagen heroverden de Russen bijna alle terreinwinst, waar de Duitschers gedurende 1942 vijf maanden (150 dagen) voor noodig hadden. Ook een deel van de Deutsche terreinwinst van 1941 ging verloren.

Het doel van de Russische winterstrategie was de vijand geen tijd te gunnen nieuwe defensieve stellingen op te werpen, van waaruit hij na het eind van de winter het offensief zou kunnen hervatten. Slechts de

abnormaal vroeg ingevallen dooi heeft toe een gedeeltelijke stabilisatie geleid.

Het Deutsche Opperbevel heeft het nog steeds over een voorjaars-offensief. Maar als de Duitschers er niet in slaagden de Russen te verslaan toen ze alles in hun voordeel hadden, hoe zouden ze het nu kunnen, nu hun gelederen geslonken zijn, en ze zoo veel voorraden en oorlogsmaterieel hebben verloren?

Weliswaar hebben de Russen zelf ook groote verliezen geleden aan manschappen en materieel. Maar behalve op hun eigen, steeds toenemende industriële capaciteit, kunnen ze vertrouwen op de ruime voorraden van Engeland en Amerika, die in steeds grotere hoeveelheden in Rus-

land aankomen, terwijl de Duitschers slechts over de slinkende hulpbronnen van de Festung Europa beschikken.

Verloren oogsten en duikboot-mislukkingen

De Asmogendheden staan voor een tekort aan voedsel en grondstoffen, want Europa begint nu erg op een leeggeperste Citroen te lijken. Hoe lang ze de strijd nog kunnen rekken hangt af van het feit of ze verleden jaar den oogst van de Oekraïne hebben kunnen binnenhalen. De oogst van dit jaar is voor hen verloren. Van nog grootser onmiddellijk belang is het feit dat ze de dringende noodige olie van de Kaukasus niet hebben kunnen be-

machtingen.

Naar we weten zet Hitler alles in voor het slagen van zijn intensieve duikbootoorlog. Ondanks de verliezen die de Geallieerden als gevolg hiervan geleden hebben, komen er steeds meer Engelse en Amerikaanse schepen in de vaart, en worden de aanvallen op de duikboten zoowel ter zee als op hun bases zo hevig, dat de Nazis het gevoel beginnen te krijgen van iemand die tegen een steeds sterkere stroom moet inzwemmen. En verliezen zullen ze.

Ook wordt het Duitse verkeerswezen gaandeweg chaotisch.

Nederlaag in de lucht

Maar het is vooral in de lucht te merken dat de Nazi's zijn ingehaald en achtergeraakt. Gezamenlijk zijn de Geallieerden in de lucht belangrijker sterker dan de gezamenlijke As-Mogendheden, zoals ook wel te verwachten was vanwege hun groter productievermogen, waardoor de Geallieerde voorsprong dagelijks toeneemt. Amerika produceert meer vliegtuigen dan alle As-Mogendheden met hun vazalstaten tezamen, en de gezamenlijke productie van Engeland en Rusland is groter dan die van alle As-Mogendheden.

De geallieerde overmacht in de lucht doet zich allerwegen voelen. De hele wereld weet welk een invloed dit heeft op het banen van het pad naar de overwinning.

Bovendien mag men het probleem van de relatieve getalsterkte van de Geallieerde en de vijandelijke arbeidskrachten niet uit het oog verliezen. Niet dat grotere getallen steeds de overmacht waarborgen, maar getallen plus moreel, vakken

en werktuigen betekenen heel wat. Hitler, de Hooge Priester van het Nazi régime, de Messias van de Duitse jeugd, de verpersoonlijking van al wat Duitisch is, de Aartsapostel van het geweld, heeft veel te veel hooi op zijn vork genomen.

Eenendertig volken zijn vastbesloten door hun gemeenschappelijke inspanning de As-mogendheden tot onvoorwaardelijke overgave te dwingen, en paal en perk te stellen aan de barbaarsche terreur. Zoals Minister Churchill zegt: In één kamp bevindt zich nu de sterkste groep menselijke wezens bijeen-geschaard, die nog ooit in de wereld-geschiedenis de wapenen hebben opgevat.

De officiële Duitse radio omroep beweert nu al geruimen tijd dat de Duitsers meer arbeidskrachten bezitten dan de Geallieerde Volken. Hoe lang de Duitse propaganda die bewering nog zal volhouden weten we niet. Maar het is en blijft een leugen.

Als we China en Japan buiten beschouwing laten, bezitten Groot Brittannië, de Britsche Dominions (zonder Britsch Indië), Amerika en het vrije deel van de Sowjet Unie gezamenlijk 301 miljoen inwoners. Ruim 97 miljoen hiervan zijn mannelijke personen tusschen de leeftijds grenzen van 15 en 64 jaar. Voor Duitsland (met inbegrip van Oostenrijk en het Sudetengebied), Italië, Hongarije, Roemenië, Finland en Bulgarije gezamenlijk zijn deze getallen resp. bijna 160 miljoen en 52 miljoen.

Hoe groot het Duitse tekort aan arbeidskrachten in werkelijkheid is, blijkt uit de algemeene oproep die onlangs in Duitsland

van kracht is geworden, en uit de onmenselijke straffen die aan de burgers van de onderworpen gebieden worden opgelegd. Ley, die aan het hoofd staat van de Duitse arbeidsdienst, doet het ene wanhopig beroep na het andere, en het is duidelijk dat het nu een keus is tusschen mannen zonder kanonnen, of kanonnen zonder mannen. En men mag geen oogenblik over het hoofd zien, dat een derde van de mannelijke arbeiders in Duitsland nu uit buitenlanders bestaat.

Godenschomering

Ongetwijfeld is de As — en dat wil in dit opzicht Duitsland zeggen — nog zeer sterk en gevaarlijk.

Maar Duitsland's nederlaag is zeker; het noodlot zal zich met onverbidde lijke voltrekken.

De geliefkoosde zinspreuk van de Groot-Duitse doordrijvers — en daaronder valt reeds een aantal jaren het grootste deel van het Duitse volk — is „Wereldmacht of Ondergang“. Het eerste van deze twee begrippen is een oud, mystiek verlangen waaraan Duitsland's booze geest, 's werelds grootste vijand, Adolf Hitler, een jaar of tien geleden weer nieuw leven en een nieuwe vorm heeft geschonken. Nu begint alles Duitsland te ontglippen. Het aankomelijk vizioen vervliegt gaandeweg. In plaats daarvan komt de bittere zekerheid van den Ondergang.

Het is alsof we een opvoering meemaken van een moderne „Götterdämmerung“, het treurspel van de Duitse Godenschomering, waarin we den ondergang van de Duitse Godenwereld aanschouwen.

Op 2 October 1941 teekende Lord Beaverbrook te Moskou een protocol, waarbij bondgenoot materiele hulp op groote schaal toegezegd werd. De Engelse Minister van Productie, Oliver Lytton, heeft daarvoor onlangs het volgende gezegd: „Sedert het begin van October 1941 tot het einde van 1942 heeft Engeland in totaal 2,974 tanks en 2,480 vliegtuigen gezonden, als beloofd in de overeenkomst om Moskou; de vliegtuigen die wij, buiten de overeenkomst om Moskou, gezonden hebben, brengen het totaal op

3.000. Gedurende den zelfden tijd zonden de Vereenigde Staten 3,200 tanks en bijna 2.600 vliegtuigen, in totaal dus 6,200 tanks en 5,600 vliegtuigen. Dit zou voldoende zijn om zware bewapening voor 32 gepantserde divisies en niet minder dan 400 eskadrilles te vormen. Duitsland heeft in geen zijner campagnes ooit meer dan 30 pantserdivisies gebruikt. Bovendien hebben wij 85.000 vrachtautos gestuurd, op zichzelf reeds een geweldig vrachtstuk van scheepsruimte. Elk konvooi langs de Noordelijke route betekent een belangrijke vlootactie.“

(10)

DE GEALLIEERDE KONVOOIEN VAREN VEILIG

Slechts 1 op elke 200 schepen, die in de Geallieerde Konvooien varen, worden door de Duitse duikboten of vliegtuigen tot zinken gebracht. Dit werd verklaard door Churchill in een rede na zijn terugkeer van de Casablanca-conferentie der „onvoorwaardelijke overgave“. Hij vervolgde: „In het afgelopen halfjaar, waarin eenige der hevigste operaties ter zee van den oorlog tot nu toe plaats hadden, hebben de Engelsch-Amerikaansche en de belangrijke Canadeesche nieuwe aanbouwen van schepen alle verliezen der Vereenigde Volkeren met meer dan 1.250.000 ton overtroffen. Dat betekent, dat onze gesamenlijke vloot vandaag 1.250.000 ton grootter is dan een half jaar geleden.“

PRINSES MARGRIET — EEN VAN ONS

NEDERLANDERS over de geheele wereld. Wij vragen Uw aandacht voor een verheugende mededeeling. Gisteravond, 19 Januari, om 7 uur Canadeeschen tijd, dat is 12 uur in onze tijd, heeft H.K.H. Prinses Juliana in het ziekenhuis te Ottawa het leven geschonken aan een welgeschenpe dochter. Moeder en kind maken het uitstekend.

Zoo luide woordelijk het nieuws, dat Radio Londen in den vroege ochtend van 20 Januari over de wereld verspreide. Gij verwachtte goed nieuws, toen ge op dien kille wintermorgen in uw onverwarme huiskamer de radio aanzette. Dat verwachten alle Nederlanders over de geheele wereld, terwijl zij op de zelfde golflijnen afstemden. Want de Russen drevén bij Stalingrad de Duitschers onweerstaanbaar terug en in Lybië joegen de Engelse tanks Rommel voor zich uit. En al deze successen brachten de bevrijding dichterbij, ook al was Stalingrad ver weg en stonden de Engelse en Amerikaanse troepen nog niet op het Europeesche vasteland.

Wij verwachten oorlogsnieuws en toen kwam plotseling het bericht, dat in het ondergesneeuwde Ottawa — ver van U en ver van ons — een Prinses van Oranje was geboren. Gij en wij hoorden het op het zelfde oogenblik, — in Nederland, — kort voor het ochtendpauze in de brigade „Prinses Irene.“ — op de luchtbases, waar het snel werd doorgegeven aan onze piloten, terugkerend van een nachtelijke operatie, — op onze oorlogsbodems en koopvaardijschepen, — overal waar zich Nederlanders bevinden.

En het was bij ons zoals het bij U zal zijn geweest: Eerst eenige oogenblikken van stille verrassing — en dan het niet te onderdrukken verlangen om het nieuws aan ande-

ren mede te deelen. Niet omdat deze blijde gebeurtenis in het Prinselijk Gezin ook maar eenigen invloed zou kunnen hebben op het wereldgebeuren, maar omdat Prinses Juliana „een van ons“ is en omdat Prins Bernhard „een van ons“ is. En bovenal ook omdat het ons allen zoo machtig goed deed dat Koningin Wilhelmina in dezen zwaren tijd zulk een vreugde mag smaken. In deze moeilijke dagen staat zij dichterbij Haar volk dan ooit tevoren en alles wat Haar raakt — vreugde en smart — treft ons allen meer dan dit in gelukkiger dagen ooit het geval kon zijn.

Zoo treft indit dit gebelken op de receptie, welke H.M.'s ambassadeur te Londen ter gelegenheid van de geboorte der Oranje Prinses hield. Alle landgenooten in de Engelse hoofdstad waren daar aanwezig, mannen en vrouwen in uniform en in burger. Geheel onverwacht verscheen daar de Koningin in ons midden en het enthousiasme waarmee zij werd begroet, was onbeschrijfelijk. Hier geen statige ontvangst voor de Koningin, die zich ongedwongen tusschen de gasten bewoog, maar de stevige handdruk van zeelieden en soldaten en hun zoo echt gemeend: „Majesteit, we zijn zoo blij voor U.“ Een ieder voelde, dat het hier geen officiële plechtigheid meer was, maar veelmeer een familiebijeenkomst zoals die past bij een blijde gebeurtenis in een Nederlandsch gezin. En het deed allen zoo innig goed dat de Koningin nu ook in voorspoed „een van ons“ was.

Prinses Juliana en Prins Bernhard hebben hun kinderen symbolische namen gegeven. Beatrix werd geboren in een gelukkigen tijd, die ver achter ons ligt. De naam van het tweede dochterke, Irene, was als een smeekbede voor het behoud van den vrede, die toen zoo ernstig werd

bedreigd. Maar de naam Margriet — Koningin Wilhelmina heeft het voor de radio zoo treffend beschreven — doet weer denken aan de lente, aan den tijd waarin het goede der aarde zich in volle groei kracht ontwikkelt. En wij zijn thans in de periode, waarin het goede sterker en sterker wordt en de machten van het kwade reeds terug deinzien.

We weten maar heel weinig van Prinses Margriet. De Canadeesche dokter Puddicombe heeft gezegd dat het een schat van een kindje is. Men mag dus verwachten dat de wensch van President Roosevelt en Mevr. Roosevelt aan het Prinselijk Paar bewaarheid mag worden: „Wij hopen dat zij niet zoo lief zal worden als haar zusjes.“ Onze zeelieden zullen ons spoedig meer kunnen vertellen van het Prinsesje. Zij toch zijn graag geziene gasten in de woning van Prinses Juliana. Deze mannen, die reeds in vreedstijd het grootste deel van hun leven ver van hun gezin doorbrennen, missen ontzaglijk veel. Ge weet het: zeelieden zijn dol op kinderen. Regelmatig bezoeken zij het Prinselijk Gezin en hun grootste vreugde is om met de kinderen te spelen en ze hevig te verwennen. Ge kunt U voorstellen wat Prinses Juliana's fijne geste beteekent voor mannen, die wanneer ze straks thuis komen, hun eigen kinderen misschien nauwelijks zullen herkennen.

En thans zijn de mannen van de Nederlandsche koopvaardij uitgenoodigd om peet te staan bij den doop van Prinses Margriet. Koningin Wilhelmina heeft persoonlijk, namens het Prinselijk Paar, deze uitnodiging tot de koopvaardij gericht, die haar heeft aanvaard in het dankbare besef dat Oranje dicht naast de Nederlandsche strijders staat.

A. C. VAN BEERS.

Plundering en Wederopbouw

Rede uitgesproken door Z. E. P. A. KERSTENS
Minister van Economische Zaken en Scheepvaart voor Radio Oranje op 10 Januari 1943

ER is geen verhouding zoo diep, geen band zoo sterk als de geheimzinnige kracht, die den mensch zijn leven lang gehecht houdt aan, de plaats van zijn geboorte, verklaard Thomas van Aquino.

Wij kennen allen dit gevoel. Het is de kern der vaderlandsliefde. Het is eigen aan alle volken en rassen, en het is noch voor zijn bestaan, noch voor zijn kracht of diepte afhankelijk van schoonheid, rijkdom of roem.

Grauw is Uw hemel,
En stormig Uw strand
Naakt zijn Uw duinen,
En effen Uw velden —
U schiep Natuur
Met een stiefmoeders hand
— Toch heb ik innig
U lief, o mijn land!

Just wanneer ik, ten bewijze van wat ik zooveel steel, een getuigenis als dit van onzen Potgieter aanhaal, dan kunt U zich indenken, met welke gevoelens ik kennis neem van de berichten, die mij omtrent de plundering van ons land bereiken. De voorbereiding der economische vernieuwing en herbouw is mijn speciale taak. Ik zou een fatale fout maken, indien ik niet zou trachten den toestand te zien zoals hij werkelijk is. Een volk, dat de waarheid niet recht in de oogen durft te kijken, zou daarom alleen al geen aanspraak mogen maken op den naam van een groot volk. Daarom wil ik vanavond niets verhoelven van den ernst van den toestand, zoals ik daarna niets opzettelijk zal verzwigen van wat

toch vertrouwen rechtvaardigt. Hoe staan wij er economisch voor? — Slecht genoeg.

Uit rapporten, die de regering bereiken, zowel als uit de zorgvuldige analyses der Nederlandsche dagbladen, die dagelijks op mijn departement gemaakt worden, blijkt dat de situatie over de geheele lijn zeer zorgwekkend is.

Onze landbouw en tuinbouw zijn nog slechts een afschaduw van wat zij waren. Door gebrek aan wat zij waren, kunstmatig en groenbesteding wordt niet slechts voor den duur der bezetting de bodemopbrengst minder en minder, maar vindt een uitmergeling van den grond plaats, die nog lang daarna haar uitwerking zal doen gevoelen. Onze buitenslandsche marktpositie voor land- en tuinbouw-producten is volkomen teruggegaan, gelijk zij ook buitenslands goederless ontwricht is. Onze veestapel zal spoedig tot op de helft gereduceerd zijn. Het zal vele jaren kosten, misschien met tientallen te tellen, aler wij het oude peil van veefok en van zuivelproductie weer heroverd hebben. Over voedsing- en gezondheidsstand, sterfte en geboorte onder ons volk zwijg ik dan nog maar.

Ons bedrijfsleven wordt grondig vernield: door eenzijdige dienstbaar-making aan Duitse oorlogsdoeleinden, door gebrek aan grondstoffen, door gebruik van minderwaardige surrogaten, door roofbouwende slijtage, door vermelting van machines, door wegvoering van

leiders en van arbeiders, in het bijzonder van geschoolde werkers, door onvoldoende en ondeskundig beheer, door verlies van markten, kortom: door roof in allerlei vorm — en door isolatie. Daar komt nog de bittere oorlogsnoodzaak bij van systematische vernieling door bombardementen: de Hoogovens, Stork, Philips, onze binnenscheepvaart, onze treinen en locomotieven.

En ik moet door gaan.

Een zeer aanzienlijk deel van onze koopvaardijvloot is even als de oorlogvoering ten offer gevallen. De ver-vanging is zeer gering. Dat beteekent het te looraan van in lange jaren opgebouwde wal-organisaties en personeelsvormingen. Dat beteekent ook groeiende achterstand in technische ontwikkeling en ervaring. Dat beteekent bijzondere moeilijkheden voor Nederlandsch-Indië, waar immers de interne Indische scheepvaart er een groot deel van de rol onder spoorwegens heeft vervuld.

En dan onze luchtvaart. Die is misschien het meest tragisch getroffen in den economischen wereldlicht-strijd gebracht en gehouden tegen machtigen wind in, moest zij het machteloos verdragen dat zij goeddeels vleugellam werd gemaakt.

Bij al deze economische ontredde-ning en verwoesting voegt zich dan nog de directe geldelijke roof door den bezetter. Lang niet alles wat gestolen is, laat zich benaderend in geld uitdrukken. Voorzover dit

(13)

(12)

wel mogelijk is, kan men zonder overdrijving zeggen, dat totnooe zeker voor meer dan 5 miljard gulden aan Nederlands nationaal vermogen door de Duitschers is gestolen. Oudertussen gaat de heffing van 100 miljoen gulden per maand aan z.g. bezettingskosten gestadig door. Telt men hier plunderingen van allerlei anderen aard, zoodaede eigen oorlogsvermogens in Nederland en in Indië bij op, dan is de schatting van tien miljard Nederlands nationaal vermogensverlies, tot dusver, stellig aan den lagen kant. Ter vergelijking diene dat in 1938 het nationaal vermogen werd geraamd op 20 miljard.

Niemand zal ontkennen dat de taak van het herstel der nationale economie, na de bevrijding ontzagwekkend is. En wij hebben meer dan een alleen maar economische taak. Ik bedoel: de herschepping van ons Rijksbestel, de inwendige hervorming der deelen afzonderlijk naar de eischen des tijds, en tegelijk hun onderlinge herschikking tot een gelijkberechtigd verder samengaan.

Welke middelen, welk vermogen, welke krachten hebben wij ter volbrenging van de groote ondernemingen die ons wachten? Van belang is allereerst, dat wij niet alléén staan voor de oplossing van zeer moeilijke problemen. De meeste van onze problemen zijn wereldproblemen, waarin zelfs de meest bevoorrechte landen minder voorsprong op ons hebben dan het oppervlakking lijkt. Onze positie vertoont veel gelijkenis met die van een kandidaat op een vergelijkend examen, en daarmee hebben Nederlanders in de wereld nooit een slecht figuur gemaakt. Het zal straks vooral aan komen op de vraag, welke volken het grootste vermogen hebben tot constructieve vernieuwing, en dit geeft voedsel aan ons vertrouwen. Wereldgevoel, wereldblik, kennis en ervaring in organisatie en bestuur, zin voor accoord en gezond compromis op breede basis — dat zullen de hoofdeischen zijn, die gesteld worden aan de nieuwe leiders der menscheid. Welnu, — daarin hebben wij ervaring, en waar-

borgen. Het is een historisch feit, dat wij bezwezen hebben met iedere wereldontwikkeling mee te kunnen.

„We zijn zoo verarmd“ — zullen sommigen Uwer misschien verzuchten. Dat is waar, en het is erg genoeg. Maar we moeten ons op die verarming toch niet blind staren. Geldbezit is niet het voornaamste bezit van een volk. Geldbezit zal in het zich openend verschieft minder betekenen dan in de hoog-kapitalistische eeuw; die afgesloten wordt. Grondstoffen, maar vooral arbeidskracht, arbeidswil, leiderschap, orde en stabiel gouvernement — dat zijn de waarlijk belangrijke vermogens van ons volk, dat zijn de hoofdwwaarden geweest voor internationale creditwaardigheid. Mij is geen volk bekend, dat voor den oorlog hoogere creditwaardigheid bezat dan Nederland. Is er dat in en door den oorlog minder op geworden? Dat zal wel niemand beweren. Is het er wellicht beter op geworden? Zeer waarschijnlijk: ja. En ik geloof in deemoed en dankbaarheid te mogen zeggen: terecht.

Ons volk als geheel — we schamen ons voor de uitzonderingen, maar het zijn dan ook uitzonderingen — is onder den druk gegroeid. Het gevoelt zich, naar het profetisch dichterswoord „drachtig van iets groots“. Het bereidt zich in diepen ernst voor op het leveren van zijn aandeel aan een betere wereldorde. En op menschen zal het straks aankomen, niet op goed en geld. Rijkdommen heeft de aarde in nog ongemeten overvloed. De goede geest zal ze dienstbaar moeten maken aan allen. Dat is een taak naar den aard van Holland. De controle op erworvenen tyrannen, het toezicht op hun doen en laten, het organiseren en leiden van internationale productie- en distributie-regelingen, het openen van nog ongeexploiteerde gebieden, het opbouwen van koopkracht in achterlijke landen — dat alles zal veel personeel en leiderschap vereischen, waarvoor ons overbevolkte land als het ware een reservoir vormt door het peil van onze moraliteit en ons onderwijs, van onze kennis en onze ervaring,

die wij in eeuwen van roemrijk bestaan over de geheele wereld vergaard hebben. Daarom zullen goede opvoeding en goed onderwijs, door wijs en krachtig overheidsbeleid bestuurd, een der noodzakelijkste taken zijn, ook economisch, van het nieuwe Nederland.

Zoo zal het, ook wezen met het landsbestuur. Voor Nederland, Nederlands-Indië, Curaçao en Suriname gelijkelijk zullen rust en orde, sterk en vast government van het eerste herbegin af groter goed zijn dan ooit tevoren. Dat legt aan ons allen in de nieuwe Rijksge-meenschap, die onder leiding van Hare Majesteit de Koningin zal worden opgebouwd, den strengen eisch op van: tucht, zelfbeheersching, offervaardigheid, verantwoordelijkheidsgevoel, eensgezindheid — allemaal elementen van de juiste definitie van democratie, welke immers naast zulke heerlijke rechten tegelijk zulke strikte plichten met zich brengt.

Ik heb U een zwart beeld moeten vertoonen van een benard, klein Nederland. Ik heb gepoogd, U het verschieft te openen van een onverschrokken groot Nederland. Wij hebben vaker in onze geschiedenis voor hette vuren gestaan zonder te versagen. „Want,“ aldus de schrijver Kees Meekel: „waar de tijden donker zijn en somber, daar staart een moedig man de verte in, en wacht een beter tijd.“

Moge ik dan in dichtertaal het vertrouwen herhalen, dat reeds eerder ons volk gesterkt heeft en gestaald: Blijf wat ge waart toen ge blonkt als een bloem,

Maak dat Europa den zetel der orde, Dat de verdruchte zijn wijkplaats U noem:

Land mijner vaadren, mijn lust en mijn roem. —

En wat ook de duistere toekomst bewaart, Wat uit haar zwangere volken ook worde —

Lauw'ren behooren aan 't vlek'looze zwaard:

Land, eens het vrijst en gezegendst op aard!

„GEDULD, PIET, GEDULD . . .“

HET Amerikaanse advertentiewesen gebruikt soms uitdrukkingen, die ons vreemd aandoen en in sommige gevallen zelfs tegen de borst stuiten. Zoo sou bovengstaande advertentie van de Texas Company, die verschenen is in het groote geillustreerde Amerikaanse blad „Life“ van 21 December 1942, bij sommigen onzer den indruk kunnen wekken, dat een commerciële onderneming profijt tracht te trekken uit de huidige ellende van het Nederlandsche volk. Wanneer men deze advertentie echter bekijkt met Amerikaanse oogen, heeft zij een geheel ander aspect. Zij bewijst dan in de eerste plaats, dat het Amerikaanse volk met het Nederlandsche meeleeft en goed begrijpt, hoe ons volk naar de bevrijding hunkert. En tevens bewijst zij, dat een groote Amerikaanse industrie, wil zij indruk maken op de Amerikaanse openbare meening, zich zelf moet voorstellen als gangmaakster der nationale oorlogs-inspanning. Zoo gesien bevat deze advertentie dus voor ons een verheugend en bemoeiigend element.

Patience, Pieter, patience . . .

It seems a long time. Pieter, since the day that you had machine made in front of me, I should your beloved Rotterdam and called ever your country.

It seems a long time since you were a free man.

You have been had in little land and in many (in there in the truck, Pieter).

When in America was enough of good, we have been in our condition . . . but we are still free men and we are building another machine . . . the biggest machine the world has ever known. Millions of us are being trained to man that machine. Millions more of us will be here in America to help and

supply and rebuild it. Here is what one American business, The Texas Company, is doing. More than two thousand of us have already gone forth to fight. The rest of us are working to make 100-octane gasoline for our soldiers. To-day for their powerful explosives TNT. Bombs for our soldiers' rifles. We are just one company. Hundreds of others are working in the same way.

We have a lot to bring. Pieter. Our machine business ready . . . almost ready to help you. That our machine from your country. From Europe from the good from north . . . home.

THE TEXAS COMPANY

HIERONDER VINDT U DE VERTALING VAN DE ADVERTENTIE

GEDULD, PIET, GEDULD . . . Het lijkt eeuwen geleden. Piet, sinds dien dag waarop de verderfelijke Nazi machine uit het Oosten je land binnenstroomde, je geliefd Rotterdam in puin schoot en over je velden scheurde.

Het lijkt eeuwen sinds je een vrij man was.

Je hebt zoo weinig te eten — en zooveel leugens te hooren gekregen. Maar hier is de waarheid, Piet.

Wij zijn in Amerika overhoeds wakker geschud . . . wij waren te zeker van onszelf . . . maar wij zijn nu steeds vrije menschen en zijn nu bezig een andere machine te bouwen . . . de grootste, die de wereld ooit heeft gezien. Miljoenen van ons worden nu getraind om die machine te

bedienen. Nog meer miljoenen van ons zullen in Amerika blijven om haar van het noodige te voorzien en aan te vullen. Ons je een voorbeeld te geven van wat één Amerikaans bedrijf, de Texas company, op het oogenblik doet. Meer dan tweeduizend van ons zijn onder de wapenen. De rest maakt 100-octaan gasoline voor onze oorlogsmachine, tolouze voor TNT, die superspring stof, butadiene voor kunstrubber. En ons bedrijf is er maar één. Honderden andere werken voor hetzelfde doel.

Heb nog wat geduld, Piet. Onze machine is bijna klaar . . . bijna klaar om te helpen die verderfelijke machine uit je land, uit Europa, en van de goede groene aarde weg te vagen . . . voor altijd.

HET EIND VAN EEN JAPANSCH KONVOOI

12 transportschepen, 13 Japansche kruisers en 7 torpedojagers — een compleet konvooi met 15.000 man troepen aan boord — zijn begin Maart vernietigd in de rootstanelste Geallieerde zee-luchtoverwinning van desen oorlog. Een konvooi van 22 schepen voor naar Nieuw-Guinea, om daar een landing te ondernemen. Geen der schepen kwam dichterbij dan 80 kilometer; allen werden vernietigd door de Beaufighters der R.A.F. en Amerikaanse Vliegende Forten en Liberators. Dit is een nog grotere overwinning dan de slag in de Koraal Zee, waarvan wij hier een levendige reconstructie door Norman Bel Geddes laten zien.

VERZET IN BELGIË

door JAN MOEDWIL
den ook in Nederland
populaire omroeper
van „RADIO BELGIË“

WAARDE Vrienden uit Nederland, wij kennen ze heel goed, de Mofen!

Wij hebben reeds in 1914-18 geprofitteerd, en van de Mofen-bescherming, en van de Mofen-expansie-zucht. Deze maal hebben zij ons nog een ander buitenkansje voorgeschoten: ze wenschten ons hun nieuwe wereld-ideologie op te solferen.

In ruil van dit onsmakelijk oorlogsdessert echter, willen zij betaald worden, niet met een kredietbrief, maar zoals wij Vlamingen dat uitdrukken, die Mofische heeren vergden „boter bij den visch“ — het is te zeggen verraad tegen het vaderland, verraad tegen land en volk, verraad tegen ons Staatsbestel, verraad tegen onze eigen, uit vrije evolutie gegroeide bestuurlijke en gerechtelijke instellingen, verraad tegen alles wat in ons land aan onze vooroorlogse democratische structuur kon doen herinneren.

En zij marcheerden den zwaren Mofischen gang: zij, de zwakken en de lakschen, de halven en geestelijk verminderten, de door het leven verzuurden en de occasielovers, de ruggegraatslozen en de hoofvallers, de spekulereers en zij . . . die meenden dat het gebeurd was en dat het zou blijven duren.

Al de anderen, dat is: het heele volk min enkele honderden, zetten zich schrap in nood en dood, in ellende en in vervolging.

De Belgen wilden niet mee. Het heele land boeioefte de burgerlijke ongehoorzaamheid.

Het heele bestuurlijk apparaat staat in den dienst van het land en het volk, — wat zeggen wil, dat het zichzelf nooit beter en grondiger gesaboteerd heeft.

De Kerk staat aan de zijde van het

Recht. De Kardinaal weet zich te doen gelden, de priesterschap hand-delt.

En gansch volk heeft zich moreel gewapend tegen den verfoeiden invaller.

Het heele leven van de natie is op twee zaken ingericht: probeeren aan voedsel te geraken, is de primordiale bezigheid, dat is de hoofdzaak. Daarna is alles gericht op gezond-tanden. Tegenstaar bieden aan den Mof op elk uur van dag en nacht — afbreken en neerhalen wat den Mof opbouwt, of opricht of beveelt. Niet nadenken, niet redeneeren.

Op nagenoeg drie jaren tijds heeft dezen Mof ook dezen keer den brutaalsten en meest verfoelijken aanslag op ons volksbestaan gepleegd. De gevangenssteken overvol, de concentratiekampen breiden zich uit, de gijzelaars worden neergeschoten. De Belgen worden behandeld door den Mofischen dokter naar wereld-nazievoorschrift. De besten vallen, de sterksten worden ondermijnd en neergemaaid. De Belgen lijden en sterven.

De Belgen zijn ellendig als Job geworden, maar moreel gezond gebleven. Oergezond en oersterk.

Op nagenoeg drie jaar tijds heeft deze Mof ook elk gebied het land en het volk op zijn keibed geruïneerd, tot armoede bestolen, in het hembd gezet.

De Belgen zijn arm als Job geworden, maar moreel gezond gebleven. Oergezond en oersterk.

Op nagenoeg drie jaar tijds heeft deze Mof ook dezen keer, de uitroeiing van de Belgische zoogezegd Germaansche broederschap probeeren te bereiken. Op kunstmatig verwerkte werkeloosheid, is de wet op den verplichten arbeid ten bate van Mofrika gevolgd, op het

„DEUTSCHLAND, UBER ALLES . . .“

In een Belgisch stadje hadden de inwoners den Belgischen driekleur hoog boven de hoofdstraat gehangen. Den volgenden dag moest de Duitse politie, onder het gejuel en gelach der menigte, met een hooge ladder de „demonstratie“ ongedaan maken.

De strijd der
Protestantsche
Kerken door
PROF. M. BOKHORST

VERZET IN FRANKRIJK

vrijwillig arbeidskontraakt in Mofrika is de gedwongen deportatie van onze werklieden en burgers gevolgd.

De Belgen dragen de plaag als Job, maar zijn moreel gezond gebleven. Oergezond en oersterk.

En ze hebben het bezeven: Op de Mofische terreur is het nationale terrorisme gevolgd.

Op den Mofischen diefstal is met nationale brandstichting geantwoord.

Op den Mofischen aanslag op ons volksbestaan, op den moord op gijzelaars en onschuldigen, op de wandaden van een deportatie, op de verklinking van de Quislings, is gewoonweg door de burgerlijke bevolking met revolver en dynamiet gereageerd.

Collaborateurs en volksuithongeraars zien den rooden haan kraaien.

Verraders worden neergeslacht. Op het oogblik dat ik U schrijf, heb ik de persuittreksels van vandaag onder oogen.

Ik verneem er uit:

(a) dat het nieuwe aanslag te Sening werd gepleegd. Twee leden van de Weermacht werden aangevallen en gewond.

(b) dat gevolg aan een bomaanslag te Antwerpen gepleegd op 13 Januari, tegen een Duitisch dienstgebouw en het verwonden van twee leden der Weermacht, de opgelegde straffen in het Antwerpse worden behouden en verlengd tot 31 Januari;

(c) dat op 17 Januari te Brussel en alvorens de Degrelle meeting doorging, een Waalsche Wacht Jules Minsoul, werd overvallen, neergeschoten en gedood;

(d) dat op 19 Januari de Resisten een nieuwen martelaar te beweenen hebben. Kamerad Joseph Gilkin,

werd neergeschoten en offerde zijn veteran leven voor het Resistisch ideaal!

Ziedaar, de buit der patriotten . . . de verraders maken de bezetting tot een hel, de verraders maken het zoo bont, brengen onze menschen zoo volledig buiten bezinning, dat ze zich aan alle mogelijke buitensporige daden begeven.

Ons heele volk is in oorlog tegen de medewerkers van den Mof, tegen de volgelingen van den Mof, tegen de knechten van den Mof, tegen de verhuurden en verkochten aan den Mof.

Ons heele volk is als het ware bereid het schoonste, het beste, het hoogste, het edelste, het reinste, het heiligste, kort en klein te breken en te slaan, te verdelgen en te vernietigen, te verbranden en op te blazen, opdat het maar den Mof niet dienen of helpen zou.

Ons heele volk is als één man lid van het wereldfront van den tegenstand.

Ons heele volk neemt plaats in de rijen der volkeren, die het internationale ondergrondse front uitmaken,

met U en nevens U, Nederlanders! Dat is voor Nederland en België, het donkere drama, de woeste tragedie, maar tevens het schallende hoogelied van het jaar 1943, dat oorlogsjaar dat zwanger gaat van de bevrijding der wereld.

Nederlanders, in houwe trouw, groeten U de Belgen en Jan Moedwil.

Jan Moedwil

(19)

geestverwanten, de Waldenzen uit die Alpenlanden niet vergeten: „Lux lucret in tenebris“ — „Het licht blijft schijnen in de duisternis.“

Onder de Protestanten is er een groep vijf vervolgelingen, deportaties en uitbitting zoover aan de geschiedenis der Joden doet denken, als juist die Waldenzen in hun Alpenlanden, wien het leven — na zes honderd jaar vervolging — in den laatsten tijd door Mussolini's trawanten zoo zwaar werd gemaakt.

De Fransche Protestanten hebben echter leering uit de geschiedenis getrokken en zij vechten thans voor hun Joodsche broeders, zoals zij destijds voor eigen rechten hebben pal gestaan. Zij hebben zelfs ter verdediging van de Joden met de Katholieke Kerk gemeene zaak gemaakt.

Om de waarde van dit besluit goed te beseffen moet men zich even in het verleden van het Fransche Protestantisme indenken. Nadat de bloeitijd in de 16e en 17e eeuw door het Edict van Nantes beëindigd was, bleef hun Kerk steeds een kleine minderheid in Frankrijk tellen. Als minderheidsbeweging zochten zij hun kracht in hun isolatie.

Hun zwakheid evenwel was hun innerlijke verdeeldheid, die tot voor enkele jaren duidelijk aan den dag placht te treden.

De pasgevoonden eenheid: in de z.g.n. Protestantische Federatie van Frankrijk, was nog maar een teer plantje. Het gezag van den raad van beheer, onder voorzitterschap van den bekenden Dr. Boegner, zou nog te bezien staan, als moeilijke beslissingen moesten worden genomen. Vandaar dat Boegner lang gearzeld heeft, voordat hij de bereikte resultaten in de waagschaal stelde, door nauw samenwerking met de Katholieken te zoeken. De Jodenvervolgingen in Frankrijk sinds Augustus 1942 hebben hem echter dezen weg als den eenigen juist den zien.

Op 27 Juni had hij reeds persoonlijk bij Pétain tegen de Jodenvervolgingen in bezet Frankrijk geprotesteerd en op 20 Augustus zond hij hem een schriftelijk protest namens

den raad van beheer tegen de deportaties van buitenlandse Joden uit Vichy-Frankrijk. Aan dit protest werd kracht bijgezet doordat Boegner tevens schreef als Voorzitter van den Wereldraad der Christelijke Kerken.

Maar het sterkst stond Dr. Boegner, doordat hij tevoren overleg met kardinaal Gerlier had gepleegd. Evenals destijds in Nederland had men toen besloten om van Protestantsche en van Katholieke zijde protesten op te zenden, verschillend van vorm doch van gelijken inhoud.

Maar men ging verder: het geheime blad der Fransche Protestanten, „La Feuille“, werd tevens samengemolten met het voortreffelijke geheime Katholieke blad „Cahiers du Témoinage Chrétien.“

In het laatste nummer van „La Feuille“ lezen wij: „De Katholieke Kerken en de Protestantsche Kerken vechten van nu af zij aan zij.“ Het blad wijst er dan op hoe overal in de wereld de Katholieke Kerk tegen het nationaal socialisme op de bres had gestaan en met de Protestanten had samengewerkt. Hierbij haalt het Fransche blad ook de bekende voorbeelden uit Nederland aan.

Het standpunt der Fransche Protestanten tegenover het Nazidom leeren wij kennen uit de z.g. n. „Stellingen van Pomeyrol“, welke verleden jaar werden gepubliceerd. Wij halen hieruit aan: „ . . . elke Christen is gehoorzaamheid aan de overheid verschuldigd; wel te verstaan op voorwaarde, dat deze gehoorzaamheid deel uitmaakt van een ondergeschikt is aan de volstrekte gehoorzaamheid die allen verschuldigd is aan God alleen. Het Woord Gods behoort het gehele terrein der gehoorzaamheid van den mensch aan een medemensch.“

„Op grondslag van den Bijbel erkent de Kerk Israël als het volk uitverkoren door God om den Heiland aan de wereld te geven, en om een blijvend getuigenis te zijn voor alle andere volken van het mysterie van Zijn trouw . . .“

„De Kerk bevestigt, dat het onmogelijk is, de onderwerping aan een veroveraar als een daad van

vrije keuze te kenmerken. Hoewel zij de stoffelijke consequenties van de nederlaag aanvaardt, beschouwt de Kerk verzet tegen alle totalitaire afgodering als een geestelijke noodzakelijkheid.“

Dit geestelijk verzet blijkt nergens beter dan uit de preekken. Zoo sprak een bekend predikant in Vichy-Frankrijk verleden jaar over „de rechten van Naboth.“ Dit is wat hij zeide: „ . . . elkeen van ons kan een Naboth worden, een gevangene van Gods gebod, een man die de erfenis zijner vaders niet wil opgeven.“ „De rechten van Naboth, waarvan wij onder geen voorbehoud afstand kunnen doen, dat zijn: ons recht om waardiglijk van de vruchten van onzen arbeid te leven, ons recht om onze kinderen op te voeden, ons recht om ons vaderland lief te hebben en om zijn eer en zijn vrijheid te schragen. Maar bovenal: het recht om de komst van het Goddijkr te verwachten en te verkondigen. Dat is onze wijngaard en onze erfenis, alle Achabs en Izabels ter wereld niet spijt.“

Wij willen eindigen met een aanhaling uit een gebed, dat op den roedag van 11 November in een Protestantische Kerk in Zuid-Frankrijk is gezegd, en dat wij in het Katholieke blad „Volontaire“ hebben aangetroffen.

„Wij bidden U, dat de valsche verzekering waarin wij leven, vergruizeld moge worden door de bommen, die wederom zullen vallen. Leert ons dan, dat wij nog steeds in oorlog zijn, dat het nog steeds gaat om leven of dood van ons land: leert ons om zonder ophouden te worstelen voor zijn bevrijding, hetgeen de enige wijze is om het weer op te bouwen: leert ons, zijn werkelijke vijanden te onderkennen, opdat wij kunnen terugwijken elke vreedzame indringing, elke geestelijke besmetting, waardoor zij ons uiteindelijk zouden verslaan.“

Houdt levend, in onze harten en in onze gebeden, de herinnering aan onze doden, de gedachten aan onze gevangenen, opdat zij ons den onfeilbaren weg wijzen van den weerstand en van de eer . . .“

PANGERAN ARIO SOEJONO

EEN WOORD TER HERINNERING

door Raden Loekman Djajadiningrat

HET overlijden van Pangeran Ario Soejono heeft herinneringen teruggeroepen, die niet gemakkelijk uit het geheugen zullen worden gewischt, niet alleen door zijn aantrekkelijke persoonlijkheid, maar ook vanwege zijn bekwaamheid en den door hem gepresteerden arbeid.

Van goeden huize afkomstig, was Soejono in zijn tijd een van de weinige Indonesiërs die een hooge opleiding hadden genoten, namelijk die voor Europeesch ambtenaar bij het binnenlandsch bestuur in Nederlandsch-Indië.

Waardevolle eigenschappen van hoofd en hart lieten geen twijfel of hij in zijn ambtelijke loopbaan zou slagen. In den door hem gekozen Indonesischen bestuursdienst getreden, werd hij dan ook al spoedig, op jeugdigen leeftijd nog, geroepen tot het hoogste ambt in dezen dienst: dat van Regent, en wel van Pasoeroean (Oost-Java). In deze positie trok hij zeer de aandacht door zijn vooruitstrevende opvattingen ten aanzien van de opheffing van land en volk, welke hem de deur

openden tot de politieke arena in den Volksraad. In dit college bleef hij — thans in het openbaar — pleiten voor de bevordering van de economische en opvoedkundige ontwikkeling van zijn landgenooten. Ook in commissies, welke voor dat doel waren ingesteld, kreeg hij gelegenheid om zijn denkbeelden op dit punt te ontvouwen, hetgeen hij met zooveel warmte en overtuigende deed, dat hij menigmaal zijn wenschen in vervulling zag gaan.

Toen de Nederlandsche Regering behoefte gevoelde aan een Indonesisch lid van de internationale rubber-regelings-commissie te Londen, werd daartoe benoemd Soejono, die tevens vice-voorzitter werd van de rubberstichting te Amsterdam. Dit

wees op een nauwere samenwerking tusschen Nederlanders en Indonesiërs en op een voortschrijdende emancipatie van de laatsten. Op dezen ingelagen weg werd voortgegaan. Menige hoogere post, die tevoren door Nederlanders placht te worden bezet, werd door Indonesiërs ingenomen, die daarvoor de noodige bekwaamheid bezaten. Hierdoor werd de band tusschen Nederland en Indonesië, tusschen Nederlanders en Indonesiërs, hechter en hechter, hetgeen het duidelijkst tot uiting kwam, eerst toen Nederland na een verdragenlijken inval door de Duitschers werd bezet en daarna toen Indonesië door hun Japansche bondgenooten dreigde te worden veroverd.

Toen Bandoeng, het laatste Indonesische bolwerk, waarheen de regeeringszetel was verplaatst, door de Japanners was omsingeld, achtte de Regering het noodig om behalve militaire, ook civiele autoriteiten naar het buitenland te zenden ter voortzetting van de directe en indirecte oorlogvoering.

Tot de enkele Indonesiërs, die gevraagd werden of zij eventueel bereid waren om naar het buitenland te gaan behoorden ook Soejono, die zonder eenigszins aarzeling de vraag bevestigend beantwoordde. Hij had geen bedenking van noode, ofschoon hij heel goed beseftte welke groote offers hij bracht door het deel van zijn toeh reeds over Holland, Zwitserland en Java verspreid gezin, dat nog bij hem bleef, te verlaten; terwijl hij heel goed wist welke gevaren hem op zijn reis zouden bedreigen. Dat deze gevaren niet denkbeeldig waren bleef hieruit, dat zijn vliegtuig nauwelijks op het vliegveld van Broome (Australië) gedaald, door de Japanners in brand werd geschoten, waarbij hijzelf en zijn gezelschap nauwelijks aan den dood ontsnapt.

Dit

Spedigd zette hij zijn reis voort naar Londen, waar hij zijn bestemming kreeg als minister zonder portefeuille en lid van het kabinet. Dit is een duidelijk bewijs van de groeiende en innige samenwerking tusschen Indonesië en Nederland, verhaast door de vijandelijke actie. Het is een voorlooper van het beeld, dat door H.M. de Konining in haar radiorede op 7 December (den verjaardag van het verraad van Pearl Harbour) werd gegeven: dat Indonesië in de toekomst hoort te zijn een zelfstandig en gelijkwaardig deel van het Rijk der Nederlanden. Een verklaring van historische betekenis! Zoo wekt het overlijden van Pangeran Ario Soejono niet alleen herinneringen op aan een rijk en vruchtbaar leven, maar houdt zijn aandenken ook de hoop levendig op een gelukkiger toekomst.

In zijn persoon was een waarachtige synthese van Oostersch en Westersch denken tot stand gekomen. Met hart en ziel hechtte aan eigen inheemsche cultuur, koesterde hij tegelijk een groote genegenheid voor den Europeeschen geest. Nederland lag hem na aan het hart, maar ook de cultuur van een land als Frankrijk.

Oosterling gebleven, wist hij de Westersche invloeden te gebruiken om eigen geestelijk bezit tot nog groeter hoogten op te voeren. Zoals hij was, zijn er naar verhouding weinigen, maar dezulken zijn het die ons blijmoedig doen gelooven aan een schoone toekomst voor Indonesië.

(21)

(20)

STALINGRAD

Het eerste concentratie kamp voor Moffen

DOOR

A. DEN DOOLAARD

De mensch streeft naar het volmaakte. Een rozenkweker wil bloemen voortbrengen, volkomen zuiver van kleur. Een architect streeft in zijn bouwwerken naar een volmaakt evenwicht. En zoo ook streven de kunstenaars der vernietiging, de groote veldheeren, in hun strategie naar de volmaakte overwinning.

De enige volmaakte overwinning is een slag, waarin de vijand omringd en verpletterd wordt. Het klassieke voorbeeld van zulk een slag werd geleverd door den Carthaagischen veldheer Hannibal, die in 216 v. Chr. de Romeinen bij Cannae verpletterde. Cannae liet de Duitse strategen geen rust. Het Duitse plan Schlieffen streefde in den vorigen oorlog naar een Cannae, dat door de Slag aan de Marne werd verijdeld. De met veel bombarde door de Duitschers aangekondigde Cannae van dezen oorlog bleken grotendeels aan Goebbels' verbeelding te zijn ontsproten. Maar nu is er eindelijk een nieuw Cannae tot stand gebracht — door de Russen. Een Duitse leger van 330.000 man is bij Stalingrad omsingeld en vernietigd.

De Moffen hebben er om gevraagd. De groote strategie, korporaal Hitler, wierp 22 divisies in de punt van een wig, die bij Stalingrad eindigde. Hij vergat, dat de flanken van deze wig uiterst kwetsbaar waren; hij achtte, in zijn dierste hoopvaardigheid, de Russen niet meer in staat tot een tegenaanval. Hitler had beloofd Stalingrad te nemen; en om zijn dwaze belofte waar te maken, verslingerde hij per dag meer mannenkracht, dan de Duitse vrouwen per etmaal ter wereld konden brengen. „Hitler, de vegetariër, verslond het vleesch van zijn eigen volk; Hitler, de geheleontbouter, dronk bloed bij stroomen; Hitler, de niet-rooker, had de dagelijkse walm van brandende

steden noodig, om zijn neusgaten te kietelen." (Ilya Ehrenburg).

Het ontwaken uit deze wellustige droom van heerszuchtig genot was wreed. Begin November begon het Rode Leger bij nacht en ontij bruggen te bouwen over de Don bij Kletskaia. Het ijs was te dun om tanks te dragen. Ook elders werden er doozinnen gebouwd, om den vijand te misleiden. Tegelijkertijd werden langs de benedenloop van de Wolga reserves opgebracht, op een wijze, welke de Duitschers nu nog voor strategisch onmogelijk verklaren. Op den morgen van 19 November begon de groote aanval. Na een verpletterend artilleriebombardement stroomden de Russische troepen over de Don en braken in de morgenmist dwars door de Duitse stellingen. Vier dagen later reikten de Don-troepen en de Wolga-troepen elkaar de hand bij Kalatsj, aan de Don recht ten Westen van Stalingrad. De stalen ring knakte dicht: 22 divisies waren omsingeld.

Vanaf 1933 hebben de Moffen het monopolie bezeten der groote concentratiekampen, waar de onvrijwillige gasten stierven als ratten en muizen. Op 23 November '42 openden de Russen het eerste concentratiekamp voor Moffen. In het barre winterlandschap tusschen de Don en Stalingrad begonnen Russische legers met de vergelding voor Dachau en Oranienburg, Westerbork en Amersfoort. Het was een diepgelovige schare, die daar bijeenhurkte, met verscheurde kleeven en hongrige magen. Elke Junkersvliegmaatschappij met broeden, die aankwam zoolang het concentratiekamp een vliegveld rijk

was, bracht de blijde boodschap mee, dat de Fuehrer de in het nauw gedreven rulleratten ontzetteen zou. De stakkers geloofden het, want de Fuehrer houdt toch altijd zijn woord, en hij heeft toch altijd gelijk? Hij had uitgeroepen: „We zullen wel eens zien, of Stalingrad een strategische blunder is, of niet!"

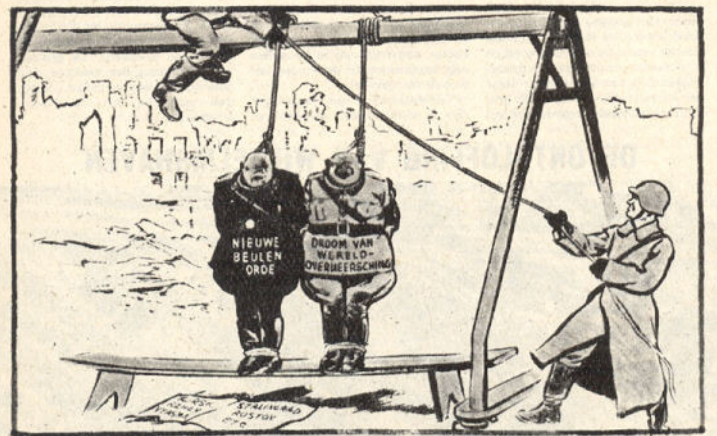
De Fuehrer beloofde het ontzet voor Kerstmis. Maar toen Kerstmis kwam, was het groote ontzettingsspel onder von Mannstein, dat uit Kotelnikovo was opgerukt, teruggeslingerd naar de Beneden-Don. Als Kerstgeschenken kregen de Duitse soldaten hondevleesch; het paardvleesch was voor de officieren. En de chef-huishoudelijke dienst van het concentratiekamp, generaal Paulus, kreeg door de lucht de Orde van Michael de Dappere toegestuurd.

De Duitse vliegvelden, vanwaar transportmachines konden opstijgen, kwamen steeds verder weg te liggen. Steeds meer vliegende bakkerskarren werden neergeschoten; de wereldveroveraars moesten hun honger stillen met 100 gram brood per dag, bij wijze van lekkernij belegd met gekookte paardedarmen. Doch een Mof is nooit tevreden; hij wil altijd verder en meer. Terwijl Fritz en Heinrich op Weihnachtsabend rillend van honger en kou in hun aardse bunkers zaten, droomden ze hardop van de kaviaar van Astrakhan die ze zouden gaan halen, wanneer de Fuehrer hen ontzet had.

Steeds meer Duitse soldaten gingen aan de zelfkant van het concentratiekamp Stalingrad 's nachts op zoek naar doode paarden. Maar de Russen weten, dat de Moffen op hun buik naar de bevroren karkassen kunnen kruipen. Ze liggen op de loer, zooals de Duitse SS-beulen 's nachts in de concentratiekampen of de loer liggen naar ontsnappingspogingen. En met zooals de beulen dan de elektrische stroom door het prikkel-

“UITSLUITEND EEN INKORTING VAN ONZE (FRONT) LIJN” —Duitsch Weermachtbericht

Op deze wijze brengt de groote Britsche den Duitschen aspiraties van Wereldver- teekenaar, Low, in de „Evening Standard", overing en Nieuwe Beulen Orde voor in beeld, hoe de Russische overwinningen eeuwig den strop omgedaan hebben.

drad jagen, zoo jagen de Russen nu hun schoten door de witte nacht. Eerst was er een paardelijk, en een kruipende Mof, smakkend naar vleesch, met het vildersmes tusschen de tanden. De tweede daarna is alles stil op de steppes. De Russen zijn meedoogenloos, zoolang de strijd duurt. Wanneer ze schieten, dan denken ze aan de galgen van Volokolamsk, aan de straten van Kiev, besmeurd met het bloed der onschuldige vermoorde burgers. Maar als op 8 Januari de Duitse weerstand hopeloos wordt, bieden de Russen den Moffen eervolle capitulatie aan, met behoud van levens, ordetekenen en uniformen. Het ultimatum wordt, op order van

Hitler, geweigerd. De snel wegsnelende 22 divisies moeten geofferd worden op het altaar van Hitler's beschaamde intuïtie. En dan — de rooverhoofdmannen durven zich niet over te geven. Ook zij denken met een al te late huivering aan de galgen van Volokolamsk en de bebloede straten van Kiev.

Na de weigering van het ultimatum begint de doodsdaans. Het cirkelvormige concentratiekamp wordt in segmenten gespleten, en de segmenten worden stuk voor stuk verpulverd. Dag in dag uit zijgen duizenden Moffen terneer in den dood, nog steeds met behoud van uniformen en ordetekenen; want de Russen hebben de Moffenvodden niet van

noodde. De hemel boven Stalingrad wordt verduisterd door dichte zwermen van vele vogels met scherpe beken.

Goebbels, vief als immer, werkte intusschen koortsachtig aan het ensceeneren van een walgelijke rouwkomedie, muzikaal geïllustreerd door Hoempa-rouwmuziek en Nibelungengalgen. De hoofdpersoon in deze propagandatragedie, von Paulus, liet echter smadelijk verstek gaan. De bevelhebber van de Duitse kruiser Graf Spee, die in de monding van de Plata-rivier door de Britten aan flarden geschoten werd, had het fatsoen gehad zich van kant te maken. De opperbevelhebber der 110.000 door von Hindenburg

(22)

(23)

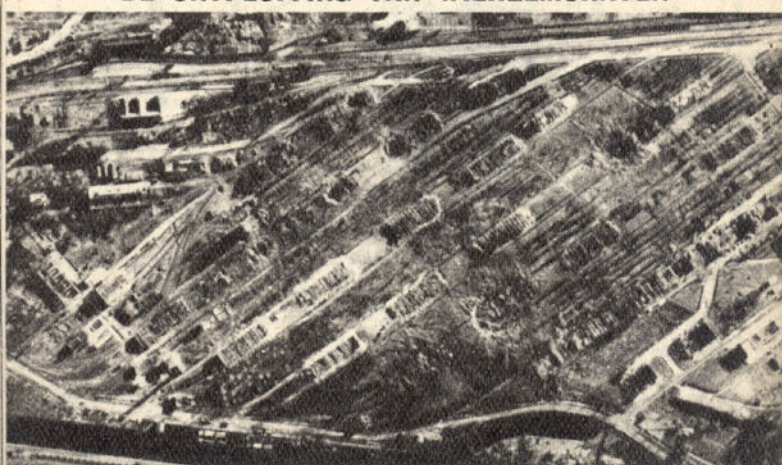
omringelde Russische troepen bij Tannenberghad zelfmoord gepleegd. Reeds kwam Goebbels met het veelbelovende bericht, dat von Paulus twee revolvers en een fiool met vergif bij zich droeg. Hitler legde de titel van veldmaarschalk als een eerekrans op von Paulus' als zeker veronderstelde propagandagraf. De mantel van den Griekischen held Leonidas, die bij Thermopylae streed tot in den dood, werd in de Berlijnse ateliers haastig vermaakt, om haar rond de schouders te werpen van den onsterfelijken held van Stalingrad. Maar het leidende lijk in Goebbels propagandahoorspel weigerde zijn rol

te spelen. De souffleur uit Berlijn siste door den aether, dat veldmaarschalk von Paulus zwaar gewond was, maar von Paulus deed, alsof zijn neus bloeede. Knarsendandend van woede kon Goebbels de mantel van Leonidas weder in de motteballietjes leggen; en de Berlijnse radio kwam, na eerst gemeld te hebben, dat alle verbindingslijnen met Stalingrad waren afgesneden, met de sensationele mededeeling, dat von Paulus, zwaar gewond en bovendien nog bewusteloos, in de handen der Russen was gevallen.

Veldmaarschalk von Paulus gaf zich in werkelijkheid, blakend van

gezondheid, in de kelder van een groot gebouw zonder blikken of blozen over aan een jong Sowjetluitenant, die het niet eens de moeite waard vond den mislukten Leonidas op revolvers of rattenkruid te fouilleeren. 90.000 Moffen, Roemenen en Krootten gaven zich met hem over: 240.000 man waaronder 300 Nederlandsche landverraders, kwamen om. Het Concentratiekamp Stalingrad werd op 2 Februari gesloten, bij gebrek aan bewoners. De grootste vernietigingsslag der moderne militaire historie was geëindigd. Sindsdien gaat het met de Moffen onverdroten bergaf.

DE ONTPLOFFING VAN WILHELMHAVEN

In den nacht van 11 op 12 Februari ondernam de R.A.F. een aanval op Wilhelmshaven. Daarbij werd o.a. het Munitie-depot van Martensiel bij de Tirpitz-avenue gebombardeerd. Dit is een uitgestrekt terrein van 60 Hectare, waarop een groot aantal bergplaatsen staan, of liever stonden — op veilige afstand van elkaar — gevuld met mijnen, torpedos, en ammunitie voor de vloot, kortom een compleet arsenaal voor een groote vloot-basis. —Foto: R.A.F.

(24)

De gele klauw op Nederlandsch-Indië

HOE leven onze landgenooten in Nederlandsch-Indië onder den Japanschen bezetter?

De gegevens, die ons daarover ter beschikking staan zijn schaarsch en plaatselijk, zoodat het niet mogelijk is zich daaromtrent een beeld te vormen, dat op deze vraag een duidelijk antwoord geeft. Waarom is het dan niet mogelijk deze inlichtingen spoedig te krijgen? Wij weten toch wel hoe de Duitscher in Nederland en andere bezette landen in Europa niets ongedaan laat om de bevolking te knuchten en te breken, zonder eenig resultaat. Inderdaad, doch de mogelijkheden van contact van ons betrekkelijk kleine aantal landgenooten in ons zoo uitgestrekte eilandrijk in Oost-Azië met ons en onze geallieerde vrienden op duizenden mijlen afstand over zee, zijn uitermate gering. Gij allen, acht miljoenen Nederlanders, woont tezamen in Nederland op een oppervlakte driemaal zoo klein als het voornaamste, doch zeker niet het grootste, eiland (Java) van ons gebiedsdeel Nederlandsch-Indië.

U allen in groepen van elkander af te zonderen is niet mogelijk. Met de 250.000 Nederlanders in Indië is dit echter zeer wel uitvoerbaar en dit gebeurt dan ook. Hoe leven de onzen onder die omstandigheden in een tropisch land onder den Japanner, die slechts één doel voor oog heeft, n.l. den Nederlander in elk aspect van het politiek-economische en sociale leven in deze gewesten uit te schakelen, teneinde een zgn. sfeer van gemeenschappelijke welvaart te stichten in zijn machtsdomein, waar hij zelf den scepter zwaait en ieder ander de Japansche gemeenschap dient in een positie van volkomen ondergeschiktheid voor het verrichten van arbeid dien de Japanner voor zichzelf minderwaardig acht?

Teneinde aan deze heerscher- en veroveringszucht, die slechts gericht is op uitbuiting en slavernij van elk ander individu dan de Japanner

zelf, een schijn van recht te geven, is de façade opgetrokken, dat Japan in Oost-Azië een sfeer van gemeenschappelijke welvaart zal stichten, waaraan voor Westeren geen plaats is. Deze zgn. „co-prosperity sphere", waarover de Japanners in hun propaganda zovoel ophef maken, is, behalve tijdelijk voor hen zelve, niets anders dan een „no-prosperity sphere". Onze Indonesische vrienden hebben dit reeds begrepen en de Japanners erkennen, dat zij van hen ook bitter weinig belangstelling ondervinden voor hun quazi-idealen. De „Nippon Times" (Tokio) schreef dienaangaande begin Februari van dit jaar: „Indonesia for Indonesians in the true sense of the word will not be established unless they truly understand what Greater Asia spirit is and work hard with this in noble constructive spirit and mind". (Indonesië voor de Indonesiërs in de ware betekenis des woords zal niet gevestigd worden, voordat zij werkelijk begrijpen wat de Groot-Aziatische geest betekent en met dit begrip in gedachten hun werk in opbouwende geest zullen verrichten".)

Hoe onder deze omstandigheden het leven van onze landgenooten in Indië is, daarvan kunt Gij U zelf een voorstelling maken. Om het welzijn van de miljoenen-bevolking van Nederlandsch-Indië becomment de Japanner zich weinig of niet, met het gevolg, dat alles wat daer tot nut van het algemeen met zorg en moeite en doorzettingsvermogen door ons, in samenwerking met de Indonesiërs, tot stand is gebracht in onze economische, agrarische en sociale huishouding, vernietigd is, voorzover het geen onmiddellijk voordeel oplevert voor den Japanschen militair en diens burger-satellieten op die plaatsen, waar zij verblijven voor langere of kortere tijd. Het spreekt vanzelf, dat de Indonesiër als kind van het land meer gehard is tegen het tropische klimaat. Hij is samengegroeid met de aarde

van Indië, trekt daar zijn voeding uit voor hem en zijn gezin en kan als het moet, leven en werken zonder de bescherming van de moderne hygiëne. Dit is voor ons, die uit het westen komen, moeilijker en brengt onstandigheden mede, die voor velen fysiek niet zijn te dragen.

Natuurlijk trachten onze Indonesische vrienden, waar en wanneer zulks mogelijk is, onze landgenooten te helpen. Dit gebeurt veel, doch de Japanner straft dit menschlievende werk, en tracht dit tegen te gaan door afzondering van onze landgenooten in kampen en achter prikkeldraad in secties van steden en dorpen.

Gelukkig bereiken ons berichten, dat van deze algemeene godsgrijns hier en daar min of meer wordt afgeweken in goeden zin, door militaire commandanten, die althans eenig begrip hebben van recht en rechtschapenheid, zoodat er ruimte voor hoop en vertrouwen is in de toekomst, hoe moeilijk en zwaar het ook is om familieleden in deze elende te weten.

Wij weten echter ook, dat onze landgenooten hun lot met waren heldenmoed dragen en velen zich hebben kunnen schikken naar de omstandigheden des levens, waarbij de vrouwen, zoolks ook reeds de laatste jaren in Indië bleek, het voorbeeld geven.

Nederland en Nederlandsch Indië zullen herrijzen. Elke Nederlander en Indonesiër weet dit. Elke Japanner vreesd dit, zoolks de Duitser reeds thans zijn noodlot ziet naderen. Dit geeft ons en hun daar in de troepen vertrouwen. Wij kunnen hen helpen door één van geest en medelijden te zijn. Zij verlangen, dat wij ons met lichaam en ziel zeten aan de voorbereiding van hun bevrijding, en dat het Nederlandsche volk, wanneer de tijd daar is, zich geheel aan deze grootsche taak zal wijden tot heil van ons Koninkrijk. Wij gaan reeds bergopwaarts.

(25)

DE EVACUATIES

WELK een verschil: de door de Duitsers bevolen evacuatie van thans en die, welke in het begin van 1940 beleefden.

Toen moest voor de verdediging van het land tegen den vijand uit het Oosten de Waterlinie in werking worden gesteld. Steden en dorpen moesten worden ontruimd, maar voor de menschen en het vee, die moesten vertrekken was goed gezorgd. Behoeflijk onderkomen in andere plaatsen was geredemaakt. Huisraad werd of overgebracht naar veiliger oorden of onder garantie van onze regering opgeslagen. Vele droeve ervaringen heeft ons volk in de Meidagen van 1940 moeten opdoen, maar wat de evacuatie van destijds betreft denken vele duizenden landgenoten vol dankbaarheid aan overheid en medeburgers, die alles deden om het noodzakelijke ongemak te verkleinen.

En nu? Met één handteekening op één stuk papier heeft de vijand nu de ontruiming van het westelijk deel van ons land bevolen. Nu dient de evacuatie om den vriend, die uit het Westen zal komen, zo lang mogelijk te keeren. Nu is er nauwelijks of helemaal niet voor onderkomen gezorgd. Behalve gedwongen verhuizen uit een plaats, is er ook een verbod van vestiging in andere plaatsen. Nu moet alles, huisraad, bedden, linnen, kleine en groote bezittingen worden achtergelaten. „Onder verzegeling bewaard“ zegt de vijand, maar het is een publiek geheim, dat deze zoogenaamde bewaarde eigendommen na vertrek van de rechtmatare eigenaars in wagons worden geladen en naar Duitsland worden gestuurd. Nu geen pogingen om het „draagt elkaanders lasten“ tot een practisch des levens te maken, maar de grofste bevoorrechtiging van landverraders door andere landverraders, die zich functies in de evacuatie-bureaux hebben laten aanwijzen.

Toen, in 1940, vastberadenheid, en bereidheid om comfort op te

offeren voor de verdediging des vaderlands. Thans in 1943, bitterheid en woede, haat en onrust. Elk dag opnieuw besiefen we het, maar bij deze gedwongen evacuatie besiefen we het schrijnender dan ooit: de Duitscher wil ons tot slaven maken en noemt ons volksgeuoten.

Het werkelijke doel van de door den vijand bevolen ontruiming der verschillende gebieden is niet alleen de versterking van de zoogenaamde Westwall. Dat is slechts één van de bedoelingen.

De versterking van de Westwall, die hij beoogt, demonstreert eens te meer hoe het getij in den oorlog is gekeerd. In Augustus 1940 sprak de vijand ook over invasie. Nu zijn invasie van Engeland. Maar de landingsproeven, die hij nam mislukten al evenzeer als de zwempoeven. Engeland zette de tanden op elkander. Goering verloor de luchtslag boven Engeland, die hadde hij gewonnen, de eerste fase van de Duitse landing had moeten zijn.

De oorlog, die, zooals het Duitse volk was beloofd, spoedig uit zou zijn, duurt voort. Langzaam maar zeker halen de democratiëen den achterstand in bewapening in. Het initiatief werd den Duitschers ontworpen. Thans is het voor iedereen zichtbaar in handen van de onzen.

Opnieuw spreekt de Duitser over invasie. Maar nu niet met snoevend gezwets. Thans werpt hij, voortgedreven door een zeer rederlijke angst voor de macht der Verbonden Volkeren, in allerlei versterkingen op. Hij dreigt niet meer met invasie. Hij wordt er mee bedreigd! Maar met de evacuatie heeft de vijand ook nog andere bedoelingen dan zich zooveel mogelijk te vrijwaren tegen den naderen aanval der Vereenigde Volkeren, die op den duur toch onafwendbaar zal blijken te zijn. Wie de nevenbedoelingen van den vijand wil leeren kennen, moet kennis nemen van wat er

allerwegen geschiedt in de plaatsen, die ontruimd zijn. Dat de zoogenaamde verzegelde goederen weggeheeft worden naar Duitsland hebben wij al gezegd. Maar daarbij blijft het niet. In de ontruimde steden en dorpen worden de huizen gesloopt, de ramen en deuren zorgvuldig verwijderd, de steenen losgebikt. Alles gaat naar Duitsland, waar de bombardementen der onzen stevig huishouden en waar de blokkade der onzen de materiaal-nood ten top heeft gevoerd. Het is voorgekomen, dat treinen vol van het op deze wijze aan ons Nederlanders ontstolen huisraad, Duitsland intreden en dat op de wagens geschreven stond: geschenk van de Nederlanders. Zoo bedriegen de Duitschers ons... en zichzelf.

De processie der ellende gaat voort. Steden en dorpen, die de trots van ons land waren — wij noemen Zandvoort, Egmond aan Zee, Katwijk en zoo vele andere, zijn thans oorden van opzettelijke vernieling geworden. Huizen zijn er vol gegoten met beton. Kerken vernield, scholen afgebroken, curiosa van bouwkunst gesloopt. Als kudden vee worden de bewoners der Zeeuwse eilanden verdreven van huis en hof.

Volgens de gewone Nazi-bedragsmethode zijn deze maatregelen voorbereid door onschuldig-lijkende voorschriften. Maanden geleden kregen de menschen, die in het nu ontruimde gebied woonden de aanzegging, dat zij zonder speciale vergunning niet van woonplaats mochten veranderen. Weer later werd dat „Spergebiets“ uitgebreid, zoo ver uitgebreid zelfs, dat de stad Utrecht in kwam te liggen. Ten slotte omvatten de Nazibepalingen geheel Noord-Brabant en Utrecht ten Westeren van een lijn, loopende van Wilversum naar Breda. Thans zijn de onschuldig-lijkende maatregelen gevolgd door het barbaarsche bevel: Ruk uit! Een kind weet, dat alle zooge-

DE TOREN VAN BABEL

Duitschland zoekt een oplossing voor het grootste probleem inzake arbeidskrachten en menschenmateriaal waar een land ooit tegenover heeft gestaan. De ironie der Geschiedenis drijft het land, dat den strijd heeft aangebonden terwille van „Lebensraum“ naar een verloren oorlog door een tekort aan manschappen. Duitschland doet nu wanhopige pogingen om de onvermijdelijke ineenstorting uit te stellen door de arbeiders uit heel Europa weg te slepen.

In Maart 1942 waren er 3,6 miljoen buitenlandsche arbeiders in Duitschland; in September 1942 6 miljoen. Nu zijn er 7 miljoen, afgezien nog van de minstens 2 miljoen krijgsgevangenen. En nog worden er meer aangeworven. Daar tegenover heeft Duitschland vijf miljoen aan geseuevelde en blijvend verminkten verloren. In Rusland en Noord Afrika verdwijnen nog steeds meer manschappen en steeds meer materiaal, met de arbeiders die dit vertegenwoordigt. Bij Stalingrad alleen al heeft Duitschland 330.000 man aan dooden en

krijgsgevangenen verloren — evenveel dus als er arbeiders zoowel uit België als uit Nederland naar Duitschland zijn weggehaald.

Een vierde deel van de arbeiders in Duitschland zijn nu buitenlanders; en driekwart daarvan komt uit landen waarmee Duitschland in staat van oorlog verkeert. Deze getallen laten de arbeiders in Tsjecho-Slowakije, Polen, Nederland, België en Frankrijk nog buiten beschouwing, die in hun eigen land voor Duitschland moeten werken. De gevolgtrekking is wel duidelijk: zonder de buitenlandsche arbeiders kan Duitschland de verliezen aan het Oostelijk front niet aanvullen, en kunnen de gemechaniseerde legers niet worden uitgerust. Naar schatting zijn er 3,5 arbeiders noodig om 1 soldaat van uitrustingsmateriaal te voorzien. Duitschland kan zonder de buitenlandsche arbeiders, de noodige productie van levensmiddelen, synthetische olie en synthetische rubber niet volhouden; en het overbelaste spoorwegstelsel geldt hetzelfde. De arbeiders van Europa kunnen de balans van den oorlog

doen omslaan, maar dan niet ten gunste van Duitschland.

Duitschland heeft arbeidskrachten noodig. Het kan zich de luxe niet permitteeren om die waardevolle arbeiders in grooten getale in de gevangenis te werpen of terecht te stellen. De verleidelijke propaganda-praatjes over hooge loonen, goed eten, sport en amusement, en bloemen op de cantinetfels, klinken minder overtuigend, naarmate men meer te hooren krijgt over de slechte arbeidsomstandigheden en het feit dat de buitenlandsche arbeiders aan het werk worden gezet op punten waar op de R.A.F. zijn aanvallen richt.

Aan Sauckel is het systeem van het „Leistungslohn“ te danken, een nieuwe en sluwe manier om dwang met omkoopertje te verbinden.

Het „Leistungslohn“ is in 't kort: Meer werk voor 't zeldse geld.

Van Nazi-standpunt bekeken heeft dit systeem twee doele voordeelen. Het heeft tot doel het verhoogen van de productie en het verkerken van de solidariteit onder de arbeiders. De bedoeling is als volgt:—

De te bereiken productie wordt door de Nazis vastgesteld. In geval van stukwerk kan de grootte van het stuk toenemen zonder een overeenkomstig toenemen van 't loon. In geval van uurloon heeft een verlaagde productie een verlagting van het loon tengevolge. Om deze tyrannie in de hand te werken, worden geschoolde en ongeschoolde arbeiders in minstens acht categorieën ingedeeld. Een goed geschoolde arbeider die naar Duitschland gaat zal vermoedelijk in een van de nieuwe, lage loonscategorieën worden ingedeeld. In gevallen van groepsloonregeling wordt het totale loon van de groep constant gehouden, maar wordt het minimum loon voor enkelingen afgeschaft.

Wat betekent dit in werkelijkheid? Het betekent dat de tyrant probeert tweedracht te zaaien. De Nazis probeeren steeds op kunkt-

naamd beperkende bepalingen van de Duitschers, bijv. om de pakhuishuur voor het opslaan van goederen, de verhuiskosten e.d. te beperken, maar bitter weinig uitvoeren. In de door het vijandelijk wanbeheer gekweekte sfeer van persoonlijke bevoorrechtiging en corruptie, bloeit ook het bedrijf van den „evacuatie-haai“. Groter nog dan onze verachting voor de enkele verachtelijke individuen, die uit de ellende van hun landgenooten munt probeeren te slaan, is onze minachting voor het sinistere gezelschap van de N.S.B.

Men voelt de walging naar de keel stijgen, wanneer men hoort en leest hoe deze met lichaam en ziel aan den vijand verkochte lieden, de grofste willekeur en de platste dieftal tegen duizenden van onze land-

genooten goedpraten, verontschuldigen, ja zelfs met geestdrijf verdedigen. En terwijl aldus met hun instemming tienduizenden goede Nederlanders als vogelvrij worden verjaagd, matigt het ongere gezelschap der landverraders zich notabene aan... het Nederlandse volk te vertegenwoordigen“. Duidelijker bewijs dan zij nu zelf leveren hoezeer zij van ons volk verveerd zijn, hadden wij moeilijk kunnen geven.

De rekening, die ons volk met de Duitschers te veriffenen heeft is hoog, zeer hoog. De misère van de evacuatie heeft deze rekening opnieuw doen stijgen.

Maar de dag nadert snel, waarop afgerekend zal worden, rechtvaardig maar hard en... IN NAAM DER KONINGIN.

(27)

(26)

WAT ZEGT AMERIKA over de radiorede van H. M. de Koningen

***** op 6 December 1942 *****

AMERIKA leeft in een snel tempo, vooral nu het in oorlog is. De pers heeft daar geen tijd om stil te staan bij wat verleden week gebeurd is, want het leven raast verder.

Des te opmerklijker is het, dat de radiorede, die de Koningin op 6 December voor Radio Oranje heeft uitgeproken, tot Kerstmis en daarna de gemoeden in beweging hield. Legio is het aantal commentaren en tijdschriftartikelen, dat er aan is gewijd. Het „Bureau“ voor de wettelijke analyse van de pers“ heeft dan ook gemeend een statistiek hierover te moeten opstellen. Het is tot de conclusie gekomen, dat de rede instemming heeft gevonden in de overgrote meerderheid der dagbladen.

Het rapport vervolgt: „Door 44% van de dagbladen wordt de rede toegejuicht als een daad van groote staatsmanswijsheden, die de inhoud van het „Atlantic Charter“ tot levende werkelijkheid maakt, en die een voortzetting genoemd mag worden van het verlichte koloniale beleid, dat door het Koninkrijk der Nederlanden reeds lang werd gevoeld“. Door 15% van de bladen wordt het Nederlandse toekomstplan als gelijkwaardig met het systeem van de Britsche Gemeenbest van Naties aangeprezen. 13% ziet met voldoening, dat de rede dezelfde lijn volgt als de toespraak van President Roosevelt over de toekomstige onafhankelijkheid van de Philippijnen. 12% slaat een meer critische toon aan, wat betreft de prestaties van Nederland in Indië in het verleden, maar moet toch toegeven, dat het nieuwe staatsbestel, zooals door H.M. Aankondigd, een groote vooruitgang zou betekenen.

Hieruit blijkt, dat dus 84% van

de zoo rijk geschakeerde Amerikaanse pers in de een of andere vorm instemming betuigt en dat slechts 16% procent afwijzend staat. Wij laten nu het woord aan de Amerikaanse pers:

In een hoofdartikel over de rede van de Koningin beschrijft de *New York Herald Tribune* dit stuk als een „zeer belangrijke verklaring“ en stelt daarna vast dat „de waarde van de rede meer ligt in den precies vastgelegden vorm welke de heropbouw zal aannemen, dan in de erkenning door de Koningin van den stelregel, dat de oude koloniale rijken plaats zullen moeten maken voor vrije en gelijkwaardige bondgenootschappen tusschen de volkeren waaruit een dusdanig Rijk is samengesteld.

Eén ding moeten wij echter niet vergeten — zoo vervolgt het blad — Ondanks al hun tekortkomingen hadden de oude koloniale rijken waarde als machinerieën voor het handhaven van orde en vrede, voor het verbeteren van gezondheidsomstandigheden en voor het bevorderen van handel en onderwijs. Ons probleem voor de toekomst is zeker niet hoe wij de wereld kunnen desorganiseeren, maar wel hoe haar beter te organiseren dan voorheen.

John Hughes, de commentator van de *Mutual Broadcasting Maatschappij*, zei in den loop van zijn wettelijk overzicht het volgende: „Wat belangrijk is, is Haar erkenning van de groote veranderingen die in de wereld plaats vinden en Haar erkenning, dat Ned. Oost Indië door zijn lijden en pijn verzet, zich het recht heeft verworven om deel te nemen aan de uiteindelijke

beslissing aangaande den vorm van Nederland's plichten als een natie ten opzichte van de wereld en aangaande de verantwoordelijkheid van de verschillende groepen der bevolking ten opzichte van zichzelf en van elkaar“.

De *Far Eastern Survey* — het blad van den Amerikaanse tak van het „Institute of Pacific Relations“ zegt: „Deze radiorede van de Koningin betekent een keerpunt in de koloniale politiek der Nederlanders. Het is bovendien veelzeggend, dat het nu de eerste keer was dat de Regering zelf Nederlandsch Oost Indië met den naam „Indonesië“ aanduidde“.

De invloedrijke *San Francisco Chronicle* echter schrijft onder de titel, „Deelgenootschap“ het volgende: „De belofte van Koningin Wilhelmina, om na den oorlog de vier delen van het Nederlandsche Rijk tot gelijkwaardige deelgenooten te maken, moet gezien worden tegen den achtergrond van den gestadigen vooruitgang in de medezeggenschap van de inheemsche bevolking, welke reeds van lang voor den oorlog dateert“.

Op 10 December noemt de *Christian Science Monitor* de verklaring in een hoofd-artikel „door en door democratisch“.

De *Washington Post* zegt o.a.: „De sleutel tot dit vooruitstrevende plan ligt in de uitdrukking: „combinatie van onafhankelijkheid en samenwerking“. Wanneer het beter, gelukkig en vreediger zal moeten zijn dan vroeger — zal het aandrigen op binnenlandsche vrijheid in evenwicht moeten worden gehouden door het aandrigen op buitenlandsche samenwerking.

Het bewind dat Koningin Wilhelmina in haar Rijk hoopt in te voeren brengt tevens groote mogelijkheden voor de geheele wereld met zich mee“.

(29)

Oorlogshumor

DE vrouw van een Italiaan was ernstig ziek en verzocht haar man om de boodschappen te doen. 's Morgens vroeg ging hij weg met zijn distributiekaarten en 's middags om zes uur kwam hij woedend terug met een klein stukje vleesch en een beetje macaroni. „Het is verschrikkelijk! Ik heb er genoeg van! Bij de bakker heb ik twee uur in de rij moeten staan; bij de kruidenier drie uur en bij de slager weer een uur. Ik heb er genoeg van! Ik ga Mussolini doodschieten!“ Hij greep zijn revolver en rende naar buiten. 's Nachts om drie uur kwam hij uitgeput terug. „En...?' vroeg zijn vrouw.

„Ik heb vier uur in de rij moeten staan“, was het antwoord.

Hitler en Goering bezoeken een wapenfabriek ergens in Duitschland. Er is echter niemand aanwezig, maar na een uur komen de arbeiders aansluitend, vrolijk gestemd en kennelijk onder den invloed van sterken drank. Goering vraagt woedend om opheldering over hun lange uitblijven, en een van de arbeiders antwoordt: „We hebben juist ons loon ontvangen, maar door een administratieve vergissing hebben ze ons, in plaats van het loon met aftrek van de verschillende contributies, onze contributies uitbetaald met aftrek van het loon“.

Zoo zien de Amerikanen Musser's Staatspolitieke Secretariaat. Overgenomen uit een Amerikaanse krant.

(28)

THE NETHERLAND GOVERNMENT INFORMATION BUREAU

STRATTON HOUSE
STRATTON STREET
LONDON . . . W.1
TELEPHONE: GROSVENOR 4181

NO.

MB/RK.

24 Maart 1943

Z.E. Jhr. Mr. F. Beelaerts van Blokland,
Arlington House.

Excellentie,

Hiermede heb ik de eer U het
nummer van de "Wervelwind" aan te bieden,
dat omstreeks 1 Maart over Nederland is uit-
geworpen.

Op bladzijde 29 zult U het ge-
vraagde overzicht van Amerikaansche persstemmen
vinden.

Met de meeste hoogachting,

Uwer Excellentie's dienstwillige

(DR. M. BOKHORST).